NAZ.
V*
Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXIV*.
B
23
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

SPECIMEN

VERSIONUM DANIELIS COPTICARUM

NONUM EIUS CAPUT

MEMPHITICE ET SAHIDICE

EXHIBENS

EDIDIT ET ILLUSTRAVIT

FRIDERICUS MÜNTER HAFNIENSIS

A. M. ARC. ET SOC. VOLSC. VELIT. SOD.

ROMAE CIↃ IↃCC LXXXVI.

APUD ANTONIUM FULGONIUM

PRAESIDUM ADPROBATIONE.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRAEFATIO

§. I.

POSTQUAM litterae copticae Athanaſii maxime Kircheri curis innoteſcere coeperunt, omnium fere, qui iis curam navabant, ſtudia in eo verſabantur, ut libros ſacri codicis aegyptiace verſos publici iuris facerent. Praecipuas inter eos obtinuerunt laudes editores pſalterii coptici (*a*) & Wilkinſius, cuius ſtudio pentateuchus integer (*b*) novumque teſtamentum (*c*) ex codicibus per Italiam, Galliam, Angliamque ſparſis, typis deſcripti ſunt. Qui cum vita eſſet defunctus, neminem quidem ſucceſſorem habuit qui ceteros quoque ſacri codicis libros, quos tantum non omnes in bibliothecis exſtare notum eſt, publicaſ-

(*a*) Editio Theodori Petrei 1663. Romana 1743.
(*b*) Oxon. 1732. Quam tamen editionem videre mihi nunquam contigit.
(*c*) Oxon. 1716. 4.

ſet. Erant tamen ſemper viri docti, qui aut ex litteris copticis antiquitati Aegyptiacae non ſine ſucceſſu lumen afferre conarentur, aut ipſam linguae cognitionem editione librorum eccleſiae Aegyptiacae liturgicorum, obſervationibus porro grammaticis, & lexicis amplificarent. Eminent inter eos La-Crozius, Scholzius, Woidius, Tukius denique, & Caluſius, quorum ſtudiis tanta linguae copticae lux affulſit, ut iterum nata ac plane nova ex manibus eorum prodiiſſe videatur. His enim, ut cetera taceam, factum eſt, ut altera nobis linguae dialectus, qua in Aegypto ſuperiore utebantur, innoteſceret. Quamvis enim Wilkinſius in nonnullis bibliothecae Huntingtonianae codicibus (*a*) eam obſervaverit, tamen, cum eam non intelligeret, accuratior eius notitia noſtro demum aevo a fatis reſervata eſſe videtur; cum non ſolum Londinum & Venetias (*b*), ſed Velitras praecipue in ornatiſſimum muſeum Stephani Borgiae, doctiſſimi humaniſſimique praeſulis, plurima

(*a*) Codices Aegyptii Naniani a Mingarellio editi. faſc. II. pag. 4.

(*b*) Vide integrum doctiſs. Mingarellii librum.

rima fragmenta ſahidice exarata ex Aegypti ſuperioris coenobiis antiquiſſimis adlata ſint: ex quibus praeter fragmenta Naniana a Mingarellio edita, acta Sancti Coluthi iam prodiere (*a*), inſigne vero, idemque antiquiſſimum evangelii Iohannis fragmentum graeco copticum mox proditurum eſt; utrumque Auguſtini Georgii in hac litteraturae orientalis provincia facile principis, opera ſtudioque illuſtratum. Dolendum tamen eſt plurimam codicum iſtorum partem ſingulis tantum quaternionibus & quinternionibus contineri, quos Arabes Coptitaeque, quibus ad coenobia ſuperioris Aegypti, quorum bibliothecae antiquitus iam ex vitis Ss. monaſterii Tabenneniſis notae ſunt, aditus patet, ex voluminibus integris miſere divellunt; quo porro fieri ſolet, ut eiuſdem libri fragmenta vario tempore Europam advehantur. Verum ex his ipſis cerni facile poteſt quanta in Aegypto ſuperiore eſſe debeant litterarum cimelia, quantaque imprimis antiquitatum eccleſiaſticarum monumenta,

(*a*) Romae 1781.

forſe quoque illorum, quos Aegyptus genuit fovitque Sectariorum, Arianorum imprimis & Gnoſticorum, reliquiae; ex quibus duae iam Sahidice exaratae Oxonii adſervantur (*a*). Ad quae omnia Savarii nuper ex Aegypto reducis facti, teſtimonium, plurimos ubique codices graeco-copticos aut arabico-copticos haberi (*b*); eiuſque de Siccardo narratio accedit, qui ingentem voluminum copiam, characteribus ut aiunt baſilidianis exaratorum, in turre quadam vetuſta prope Alexandriam repertam, ne artis magicae inſtitutiones conſervarentur, cremari iuſſit (*c*). Cui adhuc noſtris quoque diebus ſimile quid accidit, cum ex quingentis voluminibus papyraceis, anno abhinc octavo prope pyramidas in ſubterraneis, quae catacumbas dicunt repertis, unicum tantum ex incendio evaſerit, quod inter pre-

(*a*) Cod. bibl. Bodlei. 393. *de litteris graecis*, Gnoſticam, alius apud cl. Askew cui titulus: *Tomus ſecundus fidelis ſapientiae* Valentinianam exhibet doctrinam. vid. Didymi Taurinenſis rud. litt. copt. p. 19.

(*b*) Lettres ſur l'Egypte par M. Savary 1786. vol. III. p. 76.

(*c*) Lettres ſur l'Egypte vol. I. p. 73.

pretioſiſſima muſei ſua monumenta Stephanus Borgia v. cl. repoſuit (*a*).

Paucis hiſce praemiſſis ipſum conſilium praefationis noſtrae exponendum eſt, qua brevem primam notitiam librorum V. & N. Teſtamenti, in utraque Aegypti dialecto hactenus repertorum dabimus, de fontibus porro ex quibus hauſtae ſunt verſiones, earumque aetate, & de indole verſionum Danielis quarum ſpecimen exhibemus, coniecturas iudiciumque noſtrum exponemus: ultimo denique loco nonnullas in linguam copticam uſumque eius criticum obſervationes adiiciemus.

§. II.

Duplicem ſacrae ſcripturae in eccleſia antiqua aegyptiaca exſtitiſſe verſionem; alteram memphiticam, alteram autem ſahidicam, ex voluminibus in utraque dialecto

 exa-

(*a*) Charactere minuſculo curſivo exaratum eſt volumen hoc papyraceum, ita tamen lectu difficile, ut hactenus, utrum graecum, an vero copticum exhibeat textum, nulli conſtet.

exaratis, conſtat; neque, quamquam in bibliothecis noſtris variorum librorum deſint exemplaria, cum tamen tot in Aegypto eſſent coenobitae atque epiſcopi qui graece neſcirent, ipſaque coptica verſio inter cultus divini ſolemnia poſt lectionem textus graeci in gratiam vulgi recitaretur (*a*), integrum ſacrum codicem in utraque dialecto verſione donatum exſtitiſſe, dubium eſſe poteſt.

Praeter enim pentateuchum, pſalmos & novum teſtamentum, quod ante hos ſexaginta & quod excurrit annos memphitice editum eſt, Eſaiam, Ieremiam, & 4. libros regum in bombycino codice bibliothecae Sac. Congreg. de propaganda fide, Ezechielem autem integrum in bibliotheca regia Pariſienſi ſuperſtitem eſſe (*b*), in eademque, ſicut quoque in bibliotheca Angelica Romae duodecim prophetas minores, una cum Daniele

(*a*) Renaudotii liturgiae orientales tom. I. pag. 203. ſeq. ubi ſcala antiqua linguae copticae Pariſiis in bibliotheca regia adſervata, laudatur. Morem iſtum, ſacram ſcripturam graece & coptice recitandi, *ante* invaſionem Arabum obtinuiſſe, vel ex eo patet, quod *poſtea* lectiones biblicae coptice, & *arabice* recitatae ſunt.

(*b*) Lexicon Lacrozianum, in praef. cl. Scholzii.

Digitized by Google

le haberi, nobis conſtat (a). Dolendum eſt imprimis Ieremiae nondum vulgatum eſſe integrum volumen memphiticum, cum ex Tukio pag. 245. pateat, verſum prophetae a Matthaeo XXVII. 9. 10. citatum, & hactenus fruſtra in hebraicis graeciſque exemplaribus quaeſitum, in utraque verſione coptica haberi. Ex quo probabilis fit coniectura, tertiam & fortaſſe aegyptiacam illam prophetae ſuperſtitem eſſe recenſionem, in aliis quoque locis a recenſionibus hucuſque cognitis graecis, quae plurimum iam ab hebraico textu differunt, diverſam.

Quod autem ad ſahidicam, alteram ſac. cod. verſionem copticam, attinet, pauca ſunt quae de ea dici poſſunt, cum hactenus nullus prope integer habeatur liber, neque niſi ex fragmentis maioribus minoribuſque coniecturae duci queant. Refertiſſima quidem eſt grammattica Tukii ci-

(a) Totum quidem vetus teſtamentum arabo copticum Romae in bibliotheca Collegii Maronitici haberi, Adlerus in itinerario ſuo litterario aſſerit; ſed cum codex in iſta bibliotheca haud reperiatur, aequivocatione quadam ad hunc errorem inductum fuiſſe oportet. (Vid. Adleri Bibliſch Kritiſche Reiſe nach Rom p. 183.)

tatis ſahidicis, ac plurimorum utriuſque teſtamenti librorum exhibet fragmenta: deſiderantur tamen ex Levitico, Iudicibus, libro IV. regum, libris Paralipom. Ezechiele, Michaea, Nahum, Habacuc, Obadia, Malachia, Eſdra, Nehemia, Macchabaeis, Suſanna & libro Baruch, (qui tamen procul dubio Danieli & Ieremiae iuncti ſunt). In membranis vero Borgianis multa ſunt & horum & aliorum librorum fragmenta, quorum, conceſſa nobis a doctiſſimo praeſule facultate, adiunctis iis, quae Mingarellius ex codicibus Nanianis publicavit, catalogum dabimus (*a*). Quae porro fragmenta Woidius

(*a*) *Codices Borgiani V. T.*

1. Levitic. VII., 34. - XI., 12.
2. Ioſuae XV., 7. - XVII., 1.
3. I. Sam. (ſive I. Reg.) VI., 11. - X., 3.
4. Id. XXII., 21. - XXIII., 7.
5. Id. XXIV., 21. - XXV., 26.
6. II. Sam. (ſive II. Reg.) II., 10. - III., 39.
7. Id. VI., 5. - X., 16.
8. Id. XI., 23. - XV., 2.
9. Id. XVIII., 1. - 12.
10. Id. XXI., 14. - XXII., 11.

11. Pſalm.

dius Londini habeat, nondum cognitum eſt. Ampla tamen ea eſſe, & pluſquam tertiam N. T.

---

11. Pſalm. XV., 9. - XVI., 8.
12. Pſ. XXXI. 6. - XXXIV., 3. cum ſcholiis.
13. Proverbia prope integra.
14. Eccleſiaſtes integer.
15. Iob. paucis in fine deficientibus.
16. Eſaias XVI., 6. - XIX. fin.
17. Ezechiel XVIII., 24. - XXI. 9.
18. Id. XXVI., 21. - XXX. 13.
19. Daniel VIII., 18. - IX. fin.
20. Aggaei II., 5.-24.
21. Zacchariae III., 9. - ult. verb. cap. V.
21. Tobiae IV. finem.

N. T.

(1) 1. Matth. VII. 7. - X. 11.
2. *Id.* XXII. 6. - XXIII. 10.
3. *Id.* XXIII. 15. - XXV. 19.
4. *Id.* XXVII. 23. 24.
5. Marci XV. 6. - 24.
6. Luc. I. 1. - II. 51.
7. *Id.* VIII. 36. - IX. 41.
8. *Id.* XII. 39. - XIV. 9.
9. *Id.* XXIII. 14. - 25.
10. Ioannis VI. 28. - VIII. 23. graeco copticum, cedro dignum, omnium antiquiſſimum; Rm̃o P. Aug. Georgio iudice IV. aut V. ſaeculi: cuius variantes lectiones in biblioth. orientali goettingenſi publici iuris fecit eruditiſſ. Hwiid Profeſſor hafnienſis, praeter ea, quae in ſpecimine cod. ſamar. barber. de inſigni illo fragmento iam diſputaverat. De quo conſulendi ſunt praeterea . . cl.

N. T. partem continere (*a*) ex litteris eius ad Mingarellium datis videre licet. Neque amplius, codicis alexandrini editione nuper abſoluta, cui cod. vatic. collationem a Rich. Bentleyo olim iam inſtitutam iunxit, illorum editionem reipublicae litterarum invidebit. Continebit illa

cl. Abbas du Coutant de la Molette, in opere inſcripto *Traité ſur la poéſie & la muſique des hébreux*, Adlerus noſter *in itinere litterario* & doctiſs. Gabriel Fabricy *in diatribe critica ad calcem ſpeciminis variorum lectionum ſac. textus Bernardi de Roſſi* v. cl. appoſita, & ſeorſim quoque edita: cuius denique collationem dabit amiciſſimus Andreas Birch Hafnienſis, in ſplendida, quam ſub auſpiciis auguſtiſſimi Danorum Regis parat N. T. editione critica.

11. Io. XII., 37. - XIV., 20.
12. Id. XVI., 10. uſque ad finem evangelii.
13. I. ad Corinth. IX. 9. - XII., 22.
14. I. ad Theſſal. I., 10. - II., 13.
15. II. ad Theſſal. I., 10. - II., 13.
16. I. ad Timoth. I., 13. - IV., 1.
17. Ibid. VI., 5. - finem.
18. II. ad Timoth. I., 1. - 16.
19. Ad Hebraeos IX., 2. - 10.

Ex codicibus vero Nanianis.

1. Ierem. XIII., 14. - XIX. 19.
2. Matthaei XVIII., 11. - XXI., 15.
3. Ioannis IX., 17. - XIII., 11.

(*a*) Aegypt. cod. reliqu. faſc. I. praefationis p. 5.

illa viri doctiſſimi editio praeter alia procul quoque dubio fragmenta epiſtolae Petri poſterioris a cap. 2., tres Ioannis epiſtolas, partemque epiſtolae Iudae in codice Huntingtoniano 394. una cum maxima actorum parte exaratas, ſummopere ſtudio dignas, eo quod pars catholicarum iſtarum epiſtolarum in aliis quibuſdam antiquiſſimis N. T. verſionibus haud reperiatur (*a*).

Plurima codicum copticorum ſunt ex evangeliis fragmenta, rariora ex epiſtolis. Mirum tamen eſt, hucuſque in evangeliſtariis & lectionariis eccleſiarum, quae in Europam venerunt, nullas prout ſciam lectiones actorum ſahidicas, neque niſi unicam evangelii Marci, quamquam id ex Aegypto oriundum ab eccleſia alexandrina ſingulari prorſus cultum ſit veneratione, repertas eſſe, id quod deſiderabilius ſit eo quod binas ſaltem S. Marci in primaeva eccleſia olim extitiſſe recenſiones; praeter loca S. Hieronymi (*b*) S. Gre-

(*a*) Aegyptiorum cod. reliq. faſc. II. p. 4.

(*b*) „ Aut enim non recipimus Marci teſtimonium, quod in raris fertur evangeliis, omnibus graecae libris pene hoc capitulum (ultimum) in fine non habentibus, praeſertim cum diverſa atque contraria evangeliſtis ceteris narrare videatur „ S. Hier. ep. ad Hedib.

S. Gregorii Nyſſeni (*a*) & Euthymii Zigabeni (*b*), ex verſione quoque armena a Wilkinſio edit. N. T. praefatione laudata, imprimis autem ex catena PP. in IV. evangelia, in Emi Cardinalis Zeladae bibliotheca Romae adſervata, luculenter patet (*c*).

Harum autem recenſionum alteram fuiſſe Paleſtinenſem, quae textum D. Marci integrum ſiſteret, aſſerit codex in nota laudatus; alteram autem de qua haud loqui-

(*a*) S. Greg. Nyſſenus in orat. ſecunda de reſurrectione. Ἐν μεν τοις ακριβεστεροις το κατα Μαρκον ευαγγελιον μεχρι τυ εφοβουντο γαρ, εχει το τελος· ἐν δε τισι προσκειται καὶ ταυτα· ἀναστας δε πρωι πρωτη σαββατων εφανη πρωτον Μαρια Μαγδαληνη αφ ης εκβληβανκει επτα δαιμονια.

(*b*) Euthym. Zigab. ad Marc. XVI. 8. „ timebant enim „. Quidam autem interpretum aſſerunt, hoc in loco completum eſſe Marci evangelium: quae vero ſequuntur, recentiorem eſſe additionem.

(*c*) Παρα πλειστοις ου κειντι ταυτα επιφερωμενα, quae nempe poſt v. 8. cap. XVI in Marco leguntur: εν τῳ κατα Μαρκον ευαγγελιῳ ως νοθα νομιζουσι αυτα τινες ειναι ἡμεις δε ἐξ ακριβων ἀντιγραφων, ὡς ἐν πλειστοις ἑυροντες αυτα ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΜΑΡΚΟΥ, ὡς εχει η ἀληθεια, συντεθεικαμεν, καὶ την εν αυτῳ επιφερομενην δεσποτικην αναστασιν μετα το, εφοβουντο γαρ. Cod. eſt membr. optimae notae, Saec. XII. exaratus, textumque IV. evangeliorum, una cum catena ex variis Ss. Patribus concinnata exhibet. Ex quonam autem hauſtus ſit locus hic, ignoro, cum nulli in catena citentur patres.

quitur, Alexandrinam putandam eſſe, vix dubitari poteſt. Praeferunt quidem S. Gregorius & Hieronymus codices in quibus ultimi evangelii verſus deſunt; neque videtur Hieronymum codices graecos hoc in loco integros tractaſſe: verſio tamen memphitica, ſicut nunc eſt, textum vulgarem ſequitur: ex quo, tertio ſaltem ſaeculo, ni poſtea ultima evangelii pars verſioni addita ſit, receptam D. Marci lectionem ab eccleſia alexandrina pro genuina habitam fuiſſe patere videtur. Mihi, cui non eſt conſilium de hiſce rebus diſſerendi, paucis rem ipſam attigiſſe, locumque Catenae, prout ſciam ineditum, indicaſſe ſufficit. Clarior lux iis tunc demum affulgebit, cum integra evangelii verſio ſahidica reperietur.

§. III.

Conſtans eſt, & ubique recepta opinio, verſionem V. T. memphiticam hactenus cognitam, LXX. viralem verſionem graecam expreſſiſſe. Id quod, ut cetera taceam, ex magno quoque vocabulorum graecorum numero ex verſione

grae-

graeca in textum copticum translatorum, & ex toto verſionis inſtituto clarius evincitur. Neque dubium eſt, idem de verſione ſahidica aſſerendum eſſe, ubi primum magis nobis cognita erit. Ex illis tamen, quae hactenus eius fragmenta nobis innotuere, utrumque interpretem eundem textum non ubique ſecutum fuiſſe patet; ſed duas, aut plures extitiſſe recenſiones graecas, quarum aut veſtigia preſſerit, aut lectiones elegerit, certum eſt. Adeat lector ſi tanti eſt, Scholia noſtra ad calcem editionis IX. capitis Danielis ex utraque verſione addita, ubi diverſitatem lectionum, varianteſque verſionum ſedulo notavimus. Plura quoque eiuſmodi in Tukio facile reperientur exempla. Quibus ſi addas, idem quoque de novi teſtamenti verſionibus aſſerendum eſſe (*a*), no-

---

(*a*) Quod, ut uno ſolum, eoque claro utar exemplo, loco celeberrimo I. ad Timoth. III., 16. confirmatur; ubi de genuina lectione θεος εφανερωθη εν σαρκι lis eſt inter criticos, diverſas in partes abeuntes: habet enim memphitica verſio ⲫⲏⲉⲧⲁ ϥⲟⲩⲟⲛϩϥ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲥⲁⲣⲝ qui (ſeu quod) manifeſtatus (manifeſtatum) eſt in carne. Probat

novum iam, eundemque minime ſpernendum oriri teſtem, in examine genuinae lectionis cum reliquis antiquiſſimis ponderandum, evincitur; ex quo novum quoque arti criticae naſcitur incrementum, omnibus qui in ſacra exegeſi verſantur, procul dubio gratum.

Quas vero textus graeci recenſiones ſecutae ſint verſiones noſtrae copticae: an aliquam ex cognitis fideliter exprimendam ſibi elegerint interpretes, nec ne, haud ita facile eſt diiudicare. Ex illa, quam reliquis melius noſcimus, Danielis interpre-

---

Probat igitur, lectionem graecam ὅς ſeu ὅ, loco θεος; dubium enim eſt genus τȣ ⲫⲏⲉⲧ: altera contra, Sahidica nempe, cuius eximium fragmentum Borgianum R.P. Auguſtino Georgio iudice, IV. aut ſaltem V. ſaeculo exaratum, hunc epiſtolae ad Timoth. exhibens locum, lectionem θεος clare indubitanterque expreſſit; iis verbis: ⲛ̄ⲧ ⲙⲛ̄ⲧ ⲛⲟⲩⲧⲉ ⲡⲁⲓ ⲛⲧⲁϥⲟⲩⲱⲛϩ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲙ̄ ⲧⲥⲁⲣⲝ. Deus manifeſtatus eſt in carne: contra auctoritatem quidem codicis alexandrini, & primae verſionis ſyriacae; ſed cum codice alexandrino ſit antiquior verſio ſahidica, auctoritatem in determinandis lectionibus habet illi ſaltem aequalem.

pretatione memphitica, Theodotionis verſionem, quam poſt Origenis tempora, reiecta verſione ſeptuaginta virali, ob nimiam illius a textu hebraico diverſitatem, eccleſiae receperunt, fundamentum quidem copticae verſionis ſiſtere conſtat; haud vero, quam ex pluribus iſtius textus exhibeat recenſionem; vel an certam quandam ſecuta ſit, an vero ex pluribus meliora elegerit, definiri poteſt. Saepe enim codicem ſequitur alexandrinum, quem non ſolum Alexandriae exaratum, ſed eccleſiae quoque alexandrinae inſerviiſſe, ex internis quibuſdam criteriis ſuſpicantur editores voluminis bibliorum graecorum a Grabio ex ipſo alexandrino codice deſcriptorum (a). Atta-

(a) Praeter graecitatem alexandrinam, quam codicem alexandr. magis quam reliquos τῶν O' codices redolere, ex dialecto ionica, cui lingua alexandrina proxime acceſſit, ionicaque ipſarum vocum ſcriptione, aſſerunt editores codicis alexandrini; codici quoque addita ſunt varia antiquitatis eccleſiaſticae monumenta, ex quibus illum ad ipſam patriarchalem eccleſiam alexandrinam pertinuiſſe patere videtur; inter quae praecipuum locum merentur, genuina S. Athanaſii ad Marcellinum epiſtola de pſalmorum praeſtantia & uſu Odae ad calcem pſal-

tamen in eadem memphitica verſione haud deſunt loca,in quibus textum LXX.vir.editionis romanae, aldinae complutenſiſque praefert,aut ad ipſum fontem accedens,hebraicum accuratius quam graeci editores exprimit. Eadem quoque memphitica Danielis verſio a ſahidica differt adeo, ut utramque ex eodem fonte haud derivatam eſſe poſſe ſatis appareat: quod & utrique verſioni maiorem tribuit auctoritatem atque fidem, & argumento eſſe poteſt, non recenſionem Theodotionis Origenianam ſecutos fuiſſe interpretes copticos; ſed eos, aut ex variantium lectionum comparatione, linguaeque hebraicae cognitione, magna licet ſemper Theodotioni fide habita, verſiones ſuas vere criticas concinnaſſe; (quod tamen ex indole ipſius linguae, & ſimplicitate illorum,

B qui-

pſalmorum adnexae, inque uſum eccleſiaſticum ϛιχηρως diſpoſitae; Macchab. libri III. & IV. in reliquis Orientis eccleſiis praeter alexandrinam haud lecti, denique hymnus euchariſticus magnus, cuius in eccleſia alexandrina vulgatiſſimum fuiſſe uſum conſtat; atque pſalmi quidam, Salomonis nomine inſigniti, qui alexandrinam maxime ſapiunt dialectum. De quibus omnino ea conferenda, quae in praefatione laudata diſputata ſunt.

quibus procul dubio verſiones tribuendae ſunt, & ex ſumma ipſius gentis aegyptiae, ex qua nulli nobis innotuere homines vere docti, barbarie, haud ita magnam veritatis praeſefert ſpeciem): aut, duas praeter illas quas habemus, in Aegypto extitiſſe recenſiones textus graeci, ex quibus interpretes hauſerint. Cui autem ſententiae S. Hieronymi teſtimonium favere videtur, qui in praefatione ſua ad libros Paralip. expreſſis docet verbis: *Alexandriam & Aegyptum in ſeptuaginta ſuis Heſychium laudare auctorem*: ceteroſque ibidem Sacrae Script. recenſet editores, Origenem nimirum & Lucianum, quorum exemplaria in provinciis eccleſiae graecae auctoritatem publicam nacta eſſent. Sed quaenam in edendo textu graeco poſt immortalia Origenis merita fecerit Heſychius iſte, quem epiſcopum cuiuſdam Aegypti urbis (*a*) Martyremque ſub Diocletiano fuiſſe cenſent viri docti, & quos ſecutus ſit cano-

(*a*) R.P.G.Fabricy, des titres primitifs de la révélation. vol.II. p.59. ſeq.

canones criticos in edendis emendandiſque verſionibus ſeptuaginta ſenum ; id, cum paucae admodum ſuperſint de opere heſychiano notitiae, parum nobis conſtat. Ex loco quidem S. Hieronymi iam citato : *Alexandriam & Aegyptum in ſeptuaginta ſuis Heſychium laudare auctorem*, illos codices, quos alio loco nuncupat S. Doctor (*a*), Heſychianam exhibuiſſe recenſionem, coniici poſſe videtur. Quamvis autem nullum exinde naſcitur criterium caracterum illorum internorum, quibus alexandrini iſti codices a reliquis

(*a*) S. Hieronymus comment. In Iſaiam lib XVI. ad cap. LVIII. ver. 11. *Quod in alexandrinis exemplaribus* in principio huius capituli additum eſt „ & adhuc in te „ erit laus mea ſemper. Et in fine, „ & oſſa tua quaſi herba „ orientur & pingueſcent, & haereditate poſſidebunt „ in generationem & generationes, „ in hebraico non habentur, ſed ne in ſeptuaginta quidem emendatis & veris exemplaribus : unde obelo praenotandum eſt, „. Ex quibus verbis colligi poſſe videtur, loca in heſychianam editionem, ſi quidem eadem eſſe coniici poteſt, quae alexandrina, irrepſiſſe, quae acutior ars critica haud probaverit ; illamque, aut nulla in diſtinguendis variis lectionibus, atque additamentis adhibuiſſe ſigna diacritica, aut ſaltem illa in locis quoque maioris argumenti paſſim omiſiſſe.

liquis diſtinguebantur, cum id tamen affirmari poſſe videtur, exemplaria graeca, quo propius ad hebraica adcederent, iterum ab Heſychio emendata fuiſſe; haud vero (quam alii habuere opinionem) novam plane ab illo confectam fuiſſe V. T. verſionem. Quam quidem Heſychii editionem per eccleſias Aegypti publicam quandam habuiſſe auctoritatem, S. Hieronymus docet, qui tamen illam haud ita probaſſe videtur (*a*). Ceterum noſtri non eſt conſilii, quaeſtionem toties agitatam, utrum heſychiana editio in codice alexandrino aliiſve celebriorum V. T. codd. conſervata nobis ſit, an vero penitus interciderit? iterum expendere (*b*). Liceat tamen

(*a*) S. Hieronym. in ead. Praef.ad Paral.,, Nunc vero cum pro varietate regionum diverſa ferantur exemplaria, & germana illa antiquaque translatio *ſit corrupta atque violata*, Alexandria &c. = id. in praef. in evangeliſtas ad Damaſum Pont. Praetermitto eos codices, quos a Luciano & Heſychio nuncupatos paucorum hominum aſſerit perverſa contentio, quibus utrique nec in Vet. inſtrumento poſt ſeptuaginta interpretes emendare quid licuit, nec in novo profuit emendaſſe; quum multarum gentium linguis ante translata doceat eſſe falſa, quae addita ſunt,,.

(*b*) Adeant Lectores praefat. bibl. Oxon. vol. II. propoſit. XIII.

tamen coniecturam exponere, cui ipſa S.Hieronymi verba: *Alexandriam & Aegyptum Heſychium laudare auctorem*, favere videntur; recenſionem nimirum ſacri codicis heſychianam in una alterave verſionum copticarum nobis ſupereſſe: quas cum publica antiſtitum auctoritate, aut confectae, aut ſaltem in eccleſiis receptae ſint, textus quoque ab eccleſia Alexandrina probatos ſecutas fuiſſe cuique patebit. Nihil tamen certi, priuſquam plures V. T. libri in utraque editi ſint verſione, hac de coniectura definiri poterit: imprimis cum praeter fragmenta Tukiana, unicum Ieremiae a Mingarellio v. cl. edito, & Danielis illud, cuius edendi curam ſuſcepimus, nullae plane exſtent ſahidicae V. T. reliquiae typis deſcriptae. Quae autem de Heſychio diximus, ea & plerumque aſſerenda ſunt de S.Luciano Martyre, eccleſiae antiochenae presbytero & Heſychii aequali, qui aliam celeberrimam adornavit ſac. textus editionem, cuius num ſu-

poſit.XIII. R.P.G.Fabricy in libro indic.vol.II.p.54. - 90. ubi quae hoc de argumento dici poſſunt clare expoſita invenient.

perſint reliquiae,nec ne,valde eſt dubium (a). Ex quibus omnibus patet: nulla pene hactenus haberi ſubſidia externa in verſionibus copticis illuſtrandis ; omnia autem ex ipſo earum ſedulo examine derivanda eſſe: id tamen certo aſſeri poſſe, ſecundum diverſa confectas illas eſſe exemplaria, ita ut duplicem & diverſum ſiſtant textum; atque in alexandrina & coptica eccleſia non heſychianam ſolum, ſed alias quoque receptas fuiſſe olim των O' recenſiones; duas nimirum ab utroque interprete coptico expreſſas, illamque, quam exhibet codex alexandrinus; ſi oxonienſibus editoribus ab heſychiana editione illum diverſum eſſe aſſerentibus, fides eſt habenda. Sed ſatis ſuperque iam in tanta rerum inopia hoc de argumento diſputatum eſt, cui librorum ſac. cod., qui in bibliothecis latent, editiones & illuſtrationes, caſuſque fortuiti, qui magnis ſaepe rebus occaſionem praebent, maius forſan lumen aliquando dare poterunt.

§. IIII.

(a) Vid. de S. Luciano quoque quem laudavimus R.P. Fabricii locum.

§. IIII.

Accedo iam ad aliam diſputationem de antiquitate verſionum copticarum: in qua primo, quae hucuſque eruditis de ea viſa ſunt, & auctoritates quibus fulti ſunt, paucis adducendae mihi erunt: tunc autem ex accurata earum diſquiſitione & inter ſe comparatione, & ex novis quae aetas noſtra protulit litteraturae copticae incrementis, meum de iis qualecunque iudicium exhibendum erit.

I. Omnes quidem eccleſiae doctores, qui vitam S. Antonii, coenobitarum in Aegypto, immo per univerſum orbem parentis enarrant, in eo conveniunt, illum, quamquam nullius praeter vernaculam linguae gnarus eſſet, lectiones tamen Sacrae Scripturae in eccleſia recitatas audiiſſe, ſummoque ſemper ſtudio ſacras litteras coluiſſe. Fuerunt praeterea, ut ex hiſtoriae eccleſiaſticae ſcriptoribus, actiſque Sanctorum conſtat, tot alii deſerti Thebaidis Anachoretae ſermonis graeci plane ignari, quorum tamen ſemper ſummum ſtudium in legendis ſacris voluminibus verſabatur: quin etiam conciliis, Epheſino & Calce-

donenſi interfuiſſe epiſcopos fertur, qui, cum graece neſcirent, actubus ſynodicis aegyptiace ſubſcripſerint (*a*): quos tamen ſacrum codicem legiſſe, in homiliis ad populum interpretatos fuiſſe, caeteriſque ſacrae liturgiae officiis rite functos eſſe, in dubium revocari omnino nequit. Conſuetudinem praeterea antiquae eccleſiae aegyptiacae fuiſſe, ſectiones ſacri textus graece in concione lectas, coptice quoque interpretari, ſuperioribus iam ex Renaudotio notavimus.

Quamvis enim incertum eſſe contendat Renaudotius, utrum verſiones illae ore ſtatim traditae, an vero ex codice recitatae fuerint, litteriſque mandatae; hoc tamen dubium ex ſumma primarum eccleſiarum erga ſacros codices religione, & ex ipſa linguae copticae indole facile amoveri poteſt. Linguae enim valde excultae, uti erat & graeca & latina, eſt character diſtinctivus, ut verba unius facile in alteram transferri poſſint; atqui cum graecus ſermo in copticos Soloeciſmos vertendus erat, illud ex improviſo fieri potuiſſe, nemo facile crediderit.
Ex

(*a*) Auctor mihi eſt Renaud. liturg. orient. l. p. 206. ipſas vero ſubſcriptiones in actis Conciliorum fruſtra quaeſivi

Ex qua ſequi videtur, lectorem eccleſiae verſionem manu exaratam ob oculos iam habuiſſe. Dubia autem quae ex ſilentio Clementis Alexandrini, Origenis & Cyrilli de verſione aegyptiaca contra aetatem illius ad prima haec eccleſiae tempora revocandam, moveri poterunt, illa, ſicut fere omnia alia eiuſmodi argumenta ex ſilentio auctorum ducta, levia ſunt; cum praeterea etſi totius ſac. codicis verſionem ſaeculo poſt Chriſtum natum ſecundo abſolutam fuiſſe negaveris, certo tamen indubitanterque ex antiquis liturgiis conſtet, illos ſaltem libros, quos eccleſiae ubique lorum legerent, Pſalterium nimirum, Evangelia, libroſque, ſub nomine *Apoſtolus* comprehenſos coptice exſtitiſſe, & a primaevis inde eccleſiarum copticarum temporibus, quarum mater atque princeps alexandrina, apoſtolicae fuit inſtitutionis [quippe quae ex conſtanti eccleſiae traditione a D. Marco fundata erat] lectas, recitataſque fuiſſe. Suo vero tempore, ſaeculo nimirum quinto ineunte, totam Sacram Scripturam, Prophetas & Apoſtolos, in verſione aegyptiaca exſtitiſſe, teſtatur Theodore-

tus

tus, in illis (*a*) quae *de verſione coptica* tradit, eo minus reiiciendus teſtis, quo fragmenta quoque ſacrorum bibliorum ms. in bibliothecis habeantur, quorum aetas a tempore, in quo ipſe floruit, haud ita remota eſt cenſenda: quae tamen fragmenta ex primis autographiſque verſionum exemplaribus, quae longe antiquiora eſſent, tranſcripta fuiſſe, nullam veritatis ſpeciem habere videntur.

II. Expoſitis iam argumentis, quibus ſummam verſionis copticae vetuſtatem probare licet; videndum eſt imprimis, quatenus cum illis quae proximis abhinc annis reperta ſunt linguae copticae monumentis, conveniunt. Ac primum quidem ex iis quae

(*a*) Sermone V. Περι φυσεως ανθρωπυ. ἡμεις των αποςολικων και προφητικων δογματων το κρατος εναργως επιδεικνυμεν, πασα δε ἡ ὑφηλιος τωνδε των λογων αναπλεως, και ἡ Ἑβραιων φωνη ουμονον εις την Ἑλληνων μετεφηθη αλλα και εις την Ρωμαιων και Αιγυπτιων, και Περσων, και Ινδων, και Αρμενιων, και Σκυθων, και Σαυροματων, και συλληβδην απειν εις πασας τας γλωττας αις απαντα τα εθνη κεχρημενα διατελει.

quae ſupra diſputavi, patere arbitror, omnes recentiores, qui de verſionum copticarum aetate egerunt, cum nulli eorum dialectus ſahidica innotuerit, quippe quam ipſa Wilkinſii ſagacitas poſteritati illuſtrandam reliquit; de verſione tantum memphitica diſputare potuiſſe. Atqui longe alia antiquorum auctorum, quorum teſtimoniis utuntur, eſt ratio, qui cum utramque verſionem, & memphiticam & ſahidicam, & noſcere potuerint, & abſque dubio noverint, nova ſemper oritur quaeſtio, de quanam earum verba eorum intelligenda ſint. Quod itaque ad verſionem memphiticam attinet, ex ipſa primum de S. Antonio narratione ſupra allata, quam textus coptici laudatores primum argumentum putabant, arma contra ipſius memphiticae antiquitatem mutuari poſſunt. Sanctus enim Antonius homo plane illitteratus (*a*), Coma prope Herecleam in Aegypto *ſuperiore* natus educatuſque (*b*), vernacula procul dubio utebatur lingua ſahidica, quae per totam Thebaidem obvia erat. Memphiticam vero dialectum haud

(*a*) S. Athanaſii vita S Antonii. S. Auguſt. doctrinae chriſtianae cap. IV. (*b*) Sozomeni hiſt. eccl. l. 13.

haud ita conſonam fuiſſe noſcimus: ex quo dubia moveri poterunt, an S. Antonius, qui graecam linguam neſciebat, quae tamen ubique in Thebaide, graecis urbibus plena, obtinuit, dialectum memphiticam calluerit? Ex Thebaide quoque, praeter ſexcentos alios Anachoretas, S. Pachomius, alter vitae monaſticae parens, oriundus erat (*a*); homo, ut Antonius, litterarum rudis, cuius tamen quaedam epiſtolae *Sahidice* exaratae habentur. Neque alii, praeter ſahidicos codices ex Aegypto ſuperiore advehuntur: ex quibus ſaltem, in eccleſiis Aegypti ſuperioris liturgias ſacrarumque lectionum recitationes ſahidice peractas fuiſſe, conſtat. Notum praeterea eſt omnibus, maius inter Alexandriam & Aegyptum ſuperiorem interceſſiſſe commercium, quam inter provincias viciniores τȣ Delta, utpote quae primis aerae chriſtianae ſaeculis a Bucolis (*b*), po-

(*a*) Cavei Not. Script. eccl. litt. in vita S. Pachomii.
(*b*) Dio LXXI. 4. Iul capit. in Marco 21. Vulcatius in Caſſio c. 6. Heliodor. Aethiopic. l. 2. l. 5. Achilles Tatius de Amor. Clitophontis & Leucip. lib. IV. Weſſeling. ad Antonini Itinerarium p. 726.

populo nomadico & bellicoſo, occupatae erant, qui ipſis Imperatoribus Romanis haud ſemel obedientiam recuſarunt: cum contra urbes Thebaidis & graecae, & mixtae, praeſidi Aegypti ſemper obedientiam praeſtarunt; ad quas cum Nilo plerumque adiacerent, aditus ſemper patebat. Inde quoque factum eſſe videtur, ut maior primarum eccleſiarum pars, in Aegypto proprie ſic dicta, fundatarum, [Lybiae enim & Pentapoleos eccleſiae Alexandrinam quoque metropolitanam ſedem agnoverunt] in ſuperiore Aegypto ſita eſſet, quarum accuratam, prout in tanta notionum hiſtoricarum fieri potuit penuria, recenſionem in Oriente chriſtiano Michaelis Le Quien invenies (*a*). Parvos quidem primis duobus ſaeculis in Aegypto chriſtianorum fuiſſe caetus, eoſque immenſa gentis ſuperſtitione, turbis civilibus, Iudaeorum denique praepotentium flagitiis oppreſſos fuiſſe, viro docto facile concedendum eſſe arbitror. An vero quoque ſententiam, quam amplexus eſt, Eutychii Alexandrini ſaeculo X. Patriarchae

(*a*) Vol. II. p. 346.

chae, nullos fuiſſe epiſcopos in reliquis Aegypti eccleſiis, quippe quae ab alexandrino antiſtite, & duodecim presbyteris pontificali auctoritate inſtructis, moderarentur, tueri poſſit, equidem neſcio.

Neque favere illi videtur celeberrima Hadriani epiſtola (*a*), qua de *Chriſti epiſcopis*, *Chriſtianorumque presbyteris* expreſſis verbis loquitur. Quem quidem locum de Gnoſticorum ſectis explicare tentat Le Quien; nemini tamen perſuadere poterit, ut, cum Gnoſticorum anteſignani, Baſilides & Carpocrates ipſo Hadriano imperante vixerint, ſectae eorum tantum iam in numerum crevisſent, quod non ſolum *epiſcopum*, ſed *epiſcopos* etiam habuerint (*b*).

Si

(*a*) Vopiſcus in Saturnino. Adeas quoque Salmaſii in hunc locum animadverſiones.

(*b*) Verba Hadriani: *Serapim colere qui chriſtiani ſunt, & devotos eſſe Serapi qui ſe Chriſti epiſcopos dicunt*, Michaelem Le Quien ad tantam de orthodoxis repellendam iniuriam moverunt. Neque, niſi, ut ſuperioribus monui, tempus obſtaret, quo Hadrianus imperavit, taxandus eſſet. Sed cum Hadrianus, ſicut fere, omnes iſtius aetatis gentilium philoſophi, cultum religionemque Chriſtianorum parum noverit, facile evenire po-

Si vero eccleſiis in Thebaide fundatis aut maior tribuenda eſt aetas, aut ſaltem maior quies atque proſperitas, quam reliquis inferioris Aegypti eccleſiis, quid obſtat, quo minus verſioni quoque ſahidicae maiorem tribuemus aetatem? Sed quis mortalium in re adeo dubia & plane incerta certi quid affirmare audebit? cum praeterea quoque definiri nequeat, an antiquiores illis, quas habemus, nullae exſtiterint verſiones (*a*)? cumque ex praeteritis haud reiicien-

---

potuit, ut, qualemcunque de Deo Chriſtianorum & de Chriſto haberet opinionem, eam cum opinione de Agathodaemone, qui Serapidi valde ſimilis erat, coniungeret, eoque modo Chriſtianis idololatriam ~~per ſummam iniuriam~~ nolens criminaretur. Quae ſententia noſtra illis, quae de archiſynagogis Iudaeorum & de Samaritis dicit: *neminem eorum cultui Serapis repugnare*, magis firmatur. Scire enim facile potuit, Chriſtianos eundem colere Deum, quem Iudaei & Samaritae. Nulla vero unquam fuit Iudaeorum ſecta, quae vel leviſſimum Idololatriae dediſſet indicium, aut opinionum gnoſticarum ſimile quid habuiſſet. Ceterum multa ſunt, quae de Hadriani in Chriſtianos animo dici poſſint, quae tamen, cum a conſilio diſſertationis noſtrae aliena ſint, alio tempori reſervamus.

(*a*) In membranis Nanianis habetur locus Matth. XXV. 41. quem Tukius p. 83. aliter habet: ex quo doctiſſ. quoque

iicienda oriatur ſuppoſitio, textum heſychianum, tertio primum ſaeculo confectum, in una alterave verſionum copticarum contineri.

Ex quibus quidem omnibus patere mihi videtur: argumenta pro ſumma verſionis *memphiticae* vetuſtate hactenus allata, ubi iam alteram exſtare verſionem *ſahidicam* conſtat, haud amplius pro antiquitate textus memphitici militari, ſolamque nobis illam ex omnibus argumentis relictam eſſe aſſertionem: *exſtitiſſe antiquiſſimam quandam verſionem copticam, probabiliter in alterutra illarum, quas habemus, conſervatam, utramque tamen, tum memphiticam, tum ſahidicam antiquioribus ceteris adnumerandam eſſe, & textus in eccleſia aegyptiaca receptos exhibere* (a).

§. V.

que Mingarellio orta eſt ſuſpicio, praeter illam, quarum maiora habemus fragmenta, Matthaei interpretationem ſahidicam, aliam quoque eiuſdem fuiſſe in eadem ſahidica dialecto verſionem. Cod. Aegypt. Nan. Faſc. II. p. 231.

(a) Quae doct. Maſchius in noviſſima, quam paravit bibliothecae ſacrae Le Longii editione, de toto iſto argumento diſſeruit, videre mihi nondum contigit. Sed docte & egregie eum de verſionibus copticis diſputaſſe, ex Didymo Taurinenſi docemur.

§. V.

Sunt quoque, qui alias praeter illas, verſiones copticas exſtitiſſe contendant; inter quos primum locum merito obtinet Petrus Daniel Hvetius, in libro de claris interpretibus (*a*) communem quidem ſententiam ſecutus, verſionem copticam [de memphitica enim loquitur, utpote ſuo tempore ſola cognita] e graecis LXX. interpretum voluminibus hauſtam fuiſſe contendens: haec tamen verba addidit: *Quamquam & ex hebraicis etiam aliae coptorum interpretationes exſtitiſſe creduntur*. Quae, unde hauſerit, neſcio. Cui ſententiae ſimilis quaedam coniectura ex verbis Theodoreti iam citatis (*b*) duci poterit. *Και ἡ Ἑβραιων φωνη ου μονον εις την Ἑλληνων μετεβληθη, αλλα και εις την Ῥωμαιων και Αιγυπτιων*. &c. quae vero, licet verſionem copticam ex ipſo hebraico idiomate confectam indicare videantur, cum omnis hic Theodoreti locus obſcurus ſit, certum argumentum exhibere nequeunt. Attamen

C in

(*a*) Hagae comit. 1683. p 153.
(*b*) περι φυσεως ανθρωπου.

in priſco orbe quandam antiquiſſimae cuiuſdam verſionis pentateuchi aegyptiaci notitiam aut traditionem fuiſſe, locus Zoſimi, auctoris chemici inediti, a Cypriano tamen & Hodio citati, indicat (*a*). Is enim non ſolum nullam narrationis ariſtaeanae facit mentionem, de uno tantum interprete Ptolemaeo Philadelpho Alexandriam miſſo locutus; ſed eum quoque textum hebraicum in graecum ſimul & aegyptium ſermonem traduxiſſe narrat.

Locum autem ipſum ex opuſculo Zoſimi *περι οργανων και καμινων*, obſcura myſticaque dicendi ratione exarato, nondum vulgatum, quo lectores melius iudicent, ex codice gothano deſcribere placet. Sic vero ſcribit. „ *Ταυτα δε εν ταις βιβλιοθηκαις των Πτολεμαιων ἐυρονται, ἁ ἀποτεθεντα εις ἑκαστον ἱερον, μαλιστα τῳ Σαραπινῳ* (*b*), *ὁτε παρεκαλεσεν Ασενον των*

(*a*) Cypriani catalogus codd. mss. biblioth. Gothanae Lipſ. 1714. p. 87. ad cod. CCLXIX. Et Humphr. Hodius de bibl. textibus originalibus lib. II. cap. V. §. 9.

(*a*) Ita quoque Tertullianus. Apol. XVIII.: hodie apud Serapeum Ptolomaei bibliothecae cum ipſis hebraicis litteris exhibendus. [De hebraico textu, quem vertendum miſerant Hebraei, loquitur].

τῶν Ἀρχιεροσολυμιῶν (*a*) πεμψοντα ἑρμηνεύειν πασαντην Ἐβραΐδα (*b*) ἑλληνιστὶ καὶ αἰγυπτιστὶ,„Zoſimum vero iſtum [ab Hiſtoriographo, gentilium cultui dedito, bene diſtinguendum] Philoſophum alexandrinum, Panopoli, Aegypti urbe clara ortum, chriſtianae religionis apologetam, variorumque operum chemicorum fuiſſe auctorem; tempore autem S. Syneſii epiſcopi & philoſophi cyrenaici floruiſſe; ex ipſis eius operibus,Photiique (*c*) & Suidae teſti-

C 2

(*a*) Locus corruptus, qui legi debet Σιμωνι Αρχιερεα των Ιεροσολυμων.alterum quidem ab illo diverſum quem nominat Ioſephus antiq. XII. Eleazare, habet Pontificem, ſed annis parum ab Eleazare diſtantem, cuius enim frater eſſet Simon cognomine Iuſtus. Inde paucorum haec annorum differentia notabilis non eſt.

(*b*) Falſo: nam primam hebraici textus interpretanem graecam ſolum pentateuchum exhibuiſſe, conſtat. Qua de re Samaritarum quoque teſtimonium ex libro Ioſuae Samaritano, inedito, apud Hodium adeas l.II. c.4. §.28.

(*c*) Bibl. cod. CLXX. librum recenſet, in quo Zoſimus oſtendere voluit, Chriſtianam religionem omnibus gentibus praenunciatam fuiſſe, & ab eloquentiſſimis quibuſque in ſingulis nationibus praedicatam. Inexcuſabiles inde illos omnes inter gentes eſſe, qui divinae non ſint aſſenſi doctrinae. Taxat praeterea χυμευτικους λογους, hyemalem frigidumque eius ſermonem Patriarcha CPolitanus.

teſtimoniis colligitur (*a*). Neque ſatis valida ſunt dubia quae apud Fabricium (*b*) contra antiquitatem libri ex nonnullis vocibus chemicis poſt irruptionem primum Arabum notis, moventur, cum ſingulae voces contextui facile addi potuerint, atque alia liber habeat ſigna, ex quibus quarti aut quinti ſaeculi ſcriptum fuiſſe appareat: inter quae, ut myſticum & Neoplatonicorum phraſibus refertum ſermonem taceam, illud imprimis notandum eſt, quod de bibliotheca Ptolemaeorum, in Serapeo ſuo adhuc tempore ſuperſtite, loquatur: unde ante annum CCCXC. quo Theodoſio M. imperante, Serapaeum una cum bibliotheca combuſtum eſt; aut ſaltem, ſi locus de reliquis quoque bibliothecis intelligi debet, licet templorum quoque bibliothecae eodem circa tempore ſpoliatae erant, ante annum DCXL., quo Omar, alter a Mohammede Califa, Aegypto ſubacta, bibliothecam alexandrinam cremare iuſſit, exaratum fuiſſe hunc Zoſimi librum, iudicare neceſſe eſt.

§. VI.

(*a*) Suidas. ed. Kuſteri II. 2. ad. v. *Ζωσιμος*.
(*b*) Bibl. Graeca lib. VI. cap. 8. §. I.

§. VI.

Verſionum Danielis copticarum ſpeciminum, quae exhibemus, alterum ex integro Prophetae volumine memphitice exarato, deſcriptum eſt; alterum vero damus ex fragmento vetuſto, membranaceo, unciali quem vocant charactere exarato, Borgiano, in quo pars capitis octavi, & nonum integrum habetur. Primum illud, quod humanitati R. P. Auguſtini Georgii, qua omnibus litterarum ſtudioſis favet, debemus, una cum integro Daniele & XII. Prophetis minoribus exſtat Romae in codice bibliothecae angelicae, in quam poſt obitum doctiſſimi Guillelmi Boniour, Toloſatis, translatum eſt, qui omne hoc ex codice quodam aegyptiaco, recente quidem, ſed bonae notae, Venetiis a Montefalconio emto, tranſcripſerat. Exhibet id Danielem eo ordine, quo in verſionis theodotianae antiquiſſimis habetur codicibus, alexandrino imprimis, atque romano s. vaticano. Incipit ab hiſtoria Suſannae, praemiſſis tamen duobus prioribus verſiculis textus hebraici, qui deinde, finita de Suſanna nar-

ratione repetuntur; romanamque ſemper ſequitur editionem. Tertio vero capiti hymnus trium puerorum in fornace ardente ſubiungitur, cuius in editione Theodotionis ex codice chiſiano, ab aliis Theodotionis editionibus plurimum diverſa, fragmenta tantum, excerptis ſimiliora quam textui, habentur. In reliquis prophetae ſectionibus eodem modo Theodotionis exprimit verſionem interpres copticus; atque in fine, ut tota ſeries hiſtoriae Danielis integra in uno volumine habeatur, addit narrationem de Belo dracone, & Daniele in lacu leonum (a). Textus in XIII. ſectiones Ὁρασεις dictas, diſtinctus eſt. Ita quoque codex alexandrinus Danielem ſuum diſtinguit, mutato tamen ſectionum numero & ordine.

Verum Theodotionis textum ab interprete coptico expreſſum fuiſſe, non autem verſionem LXX. viralem, utriuſque verſionis graecae cum memphitica comparatio facile oſtendit. Ex opere praeterea, inter opuſcula S. Athanaſio recenſito, licet, an S. Atha-

(a) Eundem ordinem ſequitur Daniel Syriacus in antiquo cod. Pocokiano. vid. Hodium l. c. II. 3. §. 8.

S. Athanaſio tribuendum ſit, iure dubitari poſſit, ſatis tamen antiquo, ordinem theodotianae verſionis in priſca eccleſia lectae, eundem fuiſſe conſtat, qui & nunc in coptica verſione obſervatur (*a*). Ad calcem denique libri | nova & nondum cognita additur viſio, ab homine poſt irruptionem Saracenorum, immo *Turcarum* iam cognito nomine, vivente, exarata: de qua tamen, cum evidenter ſit falſa, aetatiſque adeo recentis, ne verbum quidem facere | operae eſt pretium. Superioribus iam §§. lectorem de reliqua huius verſionis indole paucis monuimus: illam quidem textum Theodotionis ex bonis codicibus editum, continere, nullum tamen ita ſequi, ut reliquorum

 omnium

(*a*) Athanaſii Synopſis Sacrae Scripturae. Βιϐλίον ΚΒ Δανιηλ. Και ὁυτος εν τη αιχμαλωσια γεγονεν ἑως τȣ βασιλεως Κυρου περσου. Και τα μεν κατα Σουσανναν κρινει αυτος, και κατακρινει τους πρεσϐυτερους ὡς συκοφαντας κ. τ. λ. adeas librum in editione monachorum Congreg.S.Mauri. Pariſiis 1698. Quae autem a viris doctiſſimis addita eſt nota. „ *nec in graecis*, *nec in latinis exemplaribus prophetia Danielis iam incipit a Suſannae hiſtoria* „ id de editionibus typis deſcriptis, eorumque tempore vulgatis, intelligendum eſt; cum utrumque codicem, & vaticanum & Alexandrinum ab hiſtoria Suſannae incipere, illos latere, vix potuit.

omnium codicum excluſae ſint lectiones; diverſam porro ab illa ſiſtere recenſionem, quam exhibet fragmentum ſahidicum, neque ubivis illam emendationes ex ipſo textu hebraico mutuatas reiicere. De ultimis fragmenti ſahidici verſiculis, cuius quoque verſionem graecam (cum typi coptici ad manus non eſſent) dedit, egregie diſputavit Adlerus noſter in itinere ſuo romano, germanico idiomate edito; interpretem enim ſahidicum textum graecum illius, quem codex alexandrinus exhibet, ſimillimum expreſſiſſe, iudicat (*a*).

Utra autem harum Danielis verſionum alteri ſit praeferenda, quae antiquior, quae denique heſychianam habeat recenſionem, peritis iudicandum relinquimus. Neque aliud praeter hoc addendum eſſe cenſemus: ex ipſis his Danielis verſionibus patere, illas eo primum tempore confectas fuiſſe, quo, reiecta ſeptuagintavirali, Theodotionis ubique locorum in eccleſiis recepta erat; id quod haud ita multo poſt tem-

(*a*) Adleri Kurze Veberſicht ſeiner bibliſch Kritiſchen Reiſe nach Rom. Altona 1783. p.187. & 188.

tempora Origenis eveniſſe probabile eſt, cum ex codice chiſiano, qui Danielis textum ſecundum LXX. interpretes, ab Origine in tetraplis, obelis, aſteriſcis, & reliquis ſignis diacriticis notatum fuiſſe teſtatur (*a*), clare appareat, Origenis aetate verſionem ſeptuaginta viralem ſaltem non omnino reiectam fuiſſe. Neque nobis rationes, cur dein integer Daniel LXX. ſenum ab eccleſiis reiectus ſit, ignorare dedecori ſit, cum ipſe S. Hieronymus, paucis tantum ſaeculis poſt obitum Origenis ipſo in Oriente florens, idem de ſe confeſſus ſit: licet opinio, illud ex ſumma textus hebraici, quem Theodotion melius expreſſerit, veneratione factum fuiſſe, adeo ſit probabilis, ut alias rationes adducere ſuperfluum videatur. Quibus tamen, quae Simoni de Magiſtris, Danielis chiſiani editori viſa eſt altera cauſa iungenda eſt (*b*), Danielem nimirum ſeptuagintaviralem ab Origene quidem in tetraplis receptum, deinde autem ab ipſo ſummo viro, com-

(*a*) In fine enim Danielis chiſiani, omnibus ſignis diacriticis pleno habentur verba. Δανιηλ Κατα τους Ο΄. Vid. ed. Rom. p.88.

(*b*) Praefat. p. 32. 33.

comperta meliore Theodotionis verſionis indole, reiectum fuiſſe, ita ut in hexaplis, octaplis quippe, & tetraplis poſterioribus, recenſionem Theodotionis receperit: quo factum ſit, ut, cum in eccleſiis magna ſemper Origeni habita fuiſſet fides, magnaque illarum pars, inter quas praecipuum habent locum Palaeſtinenſes (a) illius recepiſſent recenſionem, quam dein Lucianus, & Heſychius emendaſſent, ipſe quoque Theodotion, mendis ab Origine reliquiſque purgatus, una cum caeteris Sacrae Scripturae libris eodem modo recenſitis, in eccleſiis lectus eſſet. Ex quo porro colligi facile poteſt, quo pacto unicum id Danielis exemplar chiſianum textum nobis ſeptuagintaviralem exhibeat; cum haud amplius in eccleſiis lectus, neque in uſum eccleſiarum, privatamque Chriſtianorum lectionem a librariis deſcriptus, in magnis tantum Origenis voluminibus ſupereſſet, quae ipſa eorum moles, ingenti litteratum damno perdidit. Danielis igitur copticas verſiones poſt Origenis tempora, exeunte ſaeculo III. confectas

(a) Hieronymus adv. Ruffinum. l. II. l. c.

Digitized by Google

fectas primum fuiſſe, eaſque forſan agmen librorum ſacrorum vario tempore copticorum verſorum claudere, ſummam habet veritatis ſpeciem. An vero aliae Danielis ante Origenis tempora exſtiterint verſiones copticae, ad vulgarem ſeptuaginta viralem verſionem expreſſae, id neque affirmare, neque negare audeo; licet Danielem ſemper in eccleſiis lectum, magnique habitum fuiſſe, ex inſignibus antiquiſſimorum Patrum locis pateat. Quae tamen antiquiores ſi unquam exſtiterunt Danielis verſiones, eodem oppreſſae ſunt fato, quod ad noſtros uſque dies Danielem ſeptuaginta interpretum occultavit: cum dudum ab eccleſiis reprobatae, & a tertio inde ſaeculo haud amplius deſcriptae ſint, vix ulla ſpes eas amplius reperiendi ſupereſſe videtur.

§. VII.

Nonnullas denique, antequam textum Danielis vertendum atque illuſtrandum aggrediemur, in linguam copticam obſervationes, ex ipſo linguae ſtudio nobis natas, lectori erudito proponere liceat, quarum veri-

veritatem, cum in tanta codd. copticorum inopia ſagaciſſimus quiſque facile in opiniones incidere poſſit, quas admittendas non eſſe, ex ampliori demum linguae apparatu evinci poteſt, ipſe diiudicet. Ex omnibus, quae hactenus nobis innotuere linguae copticae monumentis, clare cernitur, illam ſummis illis ſyntaxeos, immo totius ſtructurae laborare defectibus, quibus incultae & barbarae linguae laborare ſolent. Ut enim cetera taceam, ex ipſis grammaticis conſtat, idioma copticum paſſivo deſtitui, verboque ſaepe auxiliari eo loco uti, ubi in ceteris linguis magis excultis verbum activum habetur. Plurimis in vocibus nulla inter verbum & nomen differentia; neque in ceteris, quae ex iis radix petenda ſit, conſtat: rudis temporum in paradigmatibus formatio; multiplex & varia eiuſdem particulae vis: & ſexcenta eiuſmodi alia, quae rudem indigeſtamque linguam ſatis indicant. Accedit, linguam omnino periiſse, ita ut hodiernis coptitis, imprimis ſacerdotibus, qui, quos obſervant ritus ſacros intelligere cupiunt, diſcenda ſit. Cum ab omnibus aliis linguis ſit plane diverſa, ſubſidia quae hebraice

braicae linguae ex ſyriaca & arabica parantur, ſi vocabula graeca ſaepe obvia exceperis, nulla ipſi adſunt. Quamobrem ſummae in explicanda lingua difficultates oriuntur: magna enim vocabulorum copia adhuc incerta eſt, multorum vero ſignificationes, editores lexicorum plane latuere. Nec niſi minima linguae pars innoteſcere potuit, cum libri ſolum ſacri argumenti, iique parco admodum numero, editi ſint. Ipſi vero libri biblici, ex quibus maxima hauſta eſt vocabulorum pars, ſignificationem vocabulorum lexicographis ſuppeditarunt. Ex quo enim ſententia, verſionem των O' in copticis haberi, recepta eſt, in bibliis graecis locisſque, quos dicunt parallelis, ſignificatio quaerebatur, quam vox coptica, utpote quae graecam redderet, haberet. Ubi autem vox plane incognita occurrit, vel diverſam interpretes graeci ſecuti ſunt ſententiam, aliterque ipſe hebraicus legit, quonam in textu veram vocis vim invenient, ſcire velim? Fateor equidem, unicam quam interpretes elegerunt, illam fuiſſe methodum, linguae plane mortuae excitandae; ſed vera quoque eſſe illa, quae de incertitudine rei dixi, ſatis

ſatis patere arbitror. Adeant lectores illos quos habemus fontes linguae, videantque, quot quantaeque obviae ſint difficultates, ubi difficilis vel ſaltem minus uſitata vox in graeco textu habetur, ac inde iudicent, an coptica verſio, ex graeco textu illuſtrata, graecum iterum illuſtrare poſſit ſermonem? Nullus vero in univerſum negare audeo, ullum arti criticae ſacrae ex copticis verſionibus naſci uſum, cum ſaltem hae verſiones textus graeci formam quo tempore ipſae confectae ſint, ſiſtant, lectionumque delectum praebeant iis in locis, ubi notabilis varietas, quae dictionis ſenſum mutaret integrum, in graecis occurrit. Quem quidem uſum criticum verſionum iſtarum maiorem eſſe in examinandis N. T. lectionibus, quam in textu ſeptuagintavirali, quem haud raro incertum eſſe conſtat, interpretando atque emendando, facile patere puto: neque in ultimis editionibus N.T. criticis omiſſa eſt coptica, quam hucuſque noverunt interpretes, verſio.

Digitized by Google

§. VIII.

Uberior, eoque ipſo difficilior videtur eſſe dialectus memphitica, quae magis exculta; vocibus & dictionibus origine aegyptiacis ditior eſt, illique idiomati, quod per antiquam Aegyptum obtinuit, vicinior; cum magna vocabulorum antiquorum copia, quam ſacra volumina, auctoreſque claſſici exhibent, in iſta linguae aegyptiacae parte reperiatur, vel ſaltem ex radicibus eius explicari poſſit. Voces quoque, quae notiones ex variis diſciplinis, philoſophia imprimis & theologia hauſtas, exprimunt, vere copticae in dialecto memphitica plerumque habentur: rarius ad linguam graecam recurrendum, neque voces graecae, quo melior ſenſus reddatur, ſaepe mutuandae ſunt. Dialectus contra thebaica s. ſahidica omnium quidem ſententia elocutione dulcior leniorque eſt; ex illis tamen, quae hactenus habemus fragmentis non ita exculta, neque tanta verborum copia inſtructa eſſe videtur; id quod imprimis iis ex locis aſſerendum eſſe puto, qui de rebus ſacris officiiſque hominibus obſervandis agunt, plerum-

rumque non vocibus ſolum ſed integris phraſibus graeco-barbaris referti ſunt. Quod tamen, num ex vera dialectus ſahidicae inopia, an vero urbium graecarum Thebaidis in linguam Aegyptiorum dominio ortum, aut denique ignorantiae interpretum tribuendum ſit, ignoro; neque niſi ex ampliori codd. ſahidicorum apparatu diiudicari poſſe credo. Redeundum ſemper nobis eſt ad querelam de ſubſidiorum linguae copticae tenuitate, quae, ſi ampliora adeſſent, non linguae interpreti ſolum egregium praeſtare poſſent auxilium, ſed omnibus, qui culturae generis humani hiſtoriam ſcrutantur. Ubi enim linguam idearum, opinionum, morum denique, quibus populus utitur ſpeculum eſſe conſtiterit, [id quod omnium gentium hiſtoria, ipſaque linguarum ad mores, & opiniones hominum neceſſaria ratio affirmat] ex ipſa accuratiori linguae notitia, ut alia commoda taceam, iam cernere licet, quae notiones populo propriae, atque in ipſa terra natae; quae contra ex aliis regionibus advectae, atque hoſpitio quaſi receptae ſunt. Atqui plurima graecae linguae vocabula in linguam aegy-

Digitized by Google

aegyptiacam recepta ſunt, quorum ſi accuratum ex magna voluminum copia confeceris catalogum, ideas, & notiones quoque colligeres, quae Aegyptiis, quo tempore uſus linguae graecae in Aegypto invaluit, aut penitus incognitae erant, aut ſaltem haud adeo vulgatae, ut verba, quibus aegyptiace exprimerentur, intercidere haud potuiſſent. Ex qua accuratiore phraſium verborumque, imprimis eorum, quae ex diſciplinis oriunda ſunt, cognitione multa ſane colligi poterint, quae opiniones noſtras de progreſſu litterarum, imprimis autem diſciplinarum philoſophicarum penes Aegyptios, corrigerent & amplificarent. Hodiernam enim linguam copticam ortam eſſe ex depravatione antiquae linguae, quam Pharaonicam dicunt, cum tempore Ptolemeorum voces & phraſes graecae in illam reciperentur, uno ore aſſerunt omnes. Dudum quoque periit *litterarum hieraticarum* uſus, quarum, paucis exceptis, quae picturis nonnullis poſteritati relicta ſunt (*a*), nulla fere cernuntur veſti-

 gia.

(*a*) In muſ. Borgiano, & apud Caylus T.I.

gia. Graeco-barbarus enim eſt character qui nunc obtinet copticus, paucaeque illae litterae, quas alphabetum graecum non habet, ab antiquo alphabeto in graecum translatae, priſcae ſuae quid formae conſervarunt. Vocales quoque procul dubio a Graecis additae ſunt, quas ab Aegyptiis ex univerſo orientis more omiſſas fuiſſe ſummam habet veritatis ſpeciem (*a*). Ex quibus omnibus, quantum eſſe debeat mutata in elocutione, in varia eiuſdem vocis pictura ex varia vocalium ſuppoſitione, & erroribus ex ſimili quodam ſono oriundis, in tota denique ſua forma, priſca Aegypti lingua, quantaeque inde interpreti oriantur difficultates, quas ſaepenumero removere non valet, collige-

(*a*) In fragmentis Borgianis ſahidicis multae vocalium cernuntur eliſiones, lineolis ſuperne poſitis indicatae, ſicut quoque in actis S. Coluthi, editiſque a Mingarellio videre licet, quae antiqui abſque vocalibus exarandi moris, ipſis forſan Graecis cum coptica graecis litteris ſcribere inciperent, haud inuſitati, reliquias eſſe ſuſpicor.

ligere licet . Sufficiant pauca haec etſi praeter conſilium praefationis huius; quae tamen, cum de rebus agant parum notis, brevibuſque abſolutae ſint , aequo lectori haud ingrata fore arbitror: quibus iam abſolutis, ad ipſum Danielis textum una cum ſcholiis exhibendum me accingo.

Digitized by Google

DANIELIS

CAPUT NONUM

MEMPHITICE ET SAHIDICE.

Digitized by Google

Ϯϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ⲙ̀ⲙⲁ̅ϩ̅ I.

1. Ⲛϩⲣⲏⲓ ϧⲉⲛ ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ϩⲟ//
ⲩⲓϯ ⲛ̀ⲧⲉ ⲇⲁⲣⲓⲟⲥ ⲡϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲛⲁ//
ⲥⲟⲩⲏⲣ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϩⲉⲛ ⲡⲓϫⲣⲟϫ ⲛ̀ⲛⲓ//
ⲙⲏⲧⲟⲥ · ⲫⲏⲉⲧ ⲁϥⲉⲣⲟⲩⲣⲟ ⲉϫⲉⲛ
ϯⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲭⲁⲗⲇⲉⲟⲥ.

2. Ϧⲉⲛ ⲟⲩⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ ⲛ̀ⲧⲉ//
ⲧⲉϥⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ ⲁⲛⲟⲕ Ⲇⲁⲛⲓⲏⲗ ⲁⲓ//
ⲕⲁϯ ϧⲉⲛ ⲡⲓϫⲱⲙ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲁⲣⲓⲑ//
ⲙⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲣⲟⲙⲡⲓ ⲫⲏⲉⲧ ⲁϥϣⲱ//
ⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ϩⲁ Ⲓⲉⲣⲉ//
ⲙⲓⲁⲥ ⲡⲓⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ ⁝ ⲉⲛϫⲱⲕ

VISIO DECIMA.

1. In anno primo Darii filii Ahaſveri ex ſemine Medorum, qui regnavit ſuper regnum Chaldaeorum.

2 In anno primo regni ejus ego Daniel intellexi in libro numerorum annorum, qui fuit ſermo Domini

Ⲧⲙⲉϩⲙⲏⲧⲉⲛ ϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ.

1. Ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ ⲧϣⲟⲣⲡⲉ ⲛⲣⲟⲙⲡⲉ
ⲛⲆⲁⲣⲓⲟⲥ ⲡϣⲏⲣⲉ ⲛⲀⲥⲩⲏⲣⲟⲥ ⲉ//
ⲃⲟⲗ ϩⲙⲡⲉⲥⲡⲉⲣⲙⲁ ⲛⲙⲙⲏⲇⲟⲥ
ⲡⲁⲓ ⲛ̂ⲧⲁϥ ⲣⲣ̂ⲟ ⲉϫⲛ ⲧⲙⲛ̂ⲧⲉⲣⲟ
ⲛ̀ⲛⲉⲭⲁⲗⲇⲁⲓⲟⲥ.

2. Ⲁⲛⲟⲕ ⲇⲉ Ⲇⲁⲛⲓⲏⲗ ⲁⲉⲓⲙ//
ⲉϩⲣⲁⲓ ϩⲛ ⲛϫⲱⲱⲙⲉ ⲉ̀ⲧⲏⲡ ⲛ̂ⲛⲉ//
ⲣⲟⲙⲡⲉ ⲙⲡϣⲁϫⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ.
ⲛⲧⲁϥ ⲡⲱϩ ϣⲁ Ⲓⲉⲣⲉⲙⲓⲁⲥ ⲡⲉⲡⲣⲟ//

VISIO DECIMA.

1. In anno primo Darii filii Ahaſveri ex ſemine Medorum, qui regnavit ſuper regnum Chaldaeorum.

2. Ego quidem Daniel intellexi in libris numerum annorum verbi Domini, quod pervenit ad Ieremiam

ⲙ̀ⲡϣⲱϣ ⲛ̀Ⲓⲉⲣⲟⲩⲥⲁⲗⲏⲙ ⲛ̀ⲟ̅ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ.

3. Ⲁⲓϯ ⲙ̀ⲡϩⲟ ϩⲁⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ Ⲫϯ ⲉ̀ⲡϫⲓⲛⲕⲱϯ ⲛ̀ⲥⲁ. ⲟⲩⲡ̀ⲣⲟⲥⲉⲩⲭⲏ: ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲧⲱⲃϩ ϧⲉⲛ ϩⲁⲛⲛⲏⲥⲧⲓⲁ: ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲥⲟⲕ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲕⲉⲣⲙⲓ·

4. Ⲁⲓⲧⲱⲃϩ ⲙ̀Ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲁⲛⲟⲩϯ· ⲁⲓⲟⲩⲱⲛϩ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲕⲱϯ· ⲡⲉϫⲏⲓ. ϫⲉ Ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲁⲛⲟⲩϯ ⲡⲓⲛⲓϣϯ· ⲫⲏⲉⲧⲟⲓ ⲛ̀ϣⲫⲏⲣⲓ ⲫⲏⲉⲧⲁⲣⲉϩ ⲧⲉϥⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ ⲛⲉⲙ ⲡⲉϥⲛⲁⲓ: ⲛ̀ⲛⲏⲉⲧ ⲉⲣⲁⲅⲁⲡⲁⲛ ⲙ̀ⲙⲟⲕ: ⲛⲉⲙ ⲛⲏⲉⲧⲁⲣⲉϩ ⲉ̀ⲛⲉⲕⲉⲛⲧⲟⲗⲏ.

ad Ieremiam prophetam, ad implendam devaſtationem Hieroſolymarum ſeptuaginta annos.

3. Dedi faciem meam ad Dominum Deum, ut quaererem orationem, & deprecationem, in ieiuniis & ſacco & cinere.

4. Deprecatus ſum Dominum Deum meum, confeſſus ſum, & conqueſtus ſum. Dixi: Domine Deus meus, magne, qui mirabilis (es), qui cuſtodis foedus tuum, & miſericordiam tuam illis qui diligunt te, & qui cuſtodiunt praecepta tua.

Digitized by Google

ⲫⲏⲧⲏⲥ · ϣϥⲉ ⲛ̄ⲣⲟⲙⲡⲉ ⲉⲡϫⲱⲕ
ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̄ⲡϣⲱϥ ⲛ̄ⲑⲓⲗⲏ̄ⲙ.

3. ⲁⲩⲱ ⲁⲓϯ ⲙ̄ⲡⲁϩⲟ ⲛ̄ⲁϩⲣ
ⲙⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲛⲟⲩⲧⲉ· ⲉⲓϣⲓⲛⲉ ⲛⲥⲁ ⲟⲩ//
ϣⲗⲏⲗ ⲙ̄ⲛⲟⲩⲥⲟⲡⲥ ⲙⲛ̄ ϩⲛⲛⲏⲥ//
ⲧⲓⲁ ⲙⲛⲟⲩϭⲟⲟⲩⲛⲉ.

4. ⲁⲓϣⲗⲏⲗ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉⲡϫⲟⲉⲓⲥ
ⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ ⲁⲩⲱ ⲁⲓⲉⲝⲟⲙⲟⲗⲟⲅⲉⲓ·
ⲉ̀ϫⲱⲙⲙⲟⲥ · ϫⲉ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡ̄ⲛⲟϭⲉ
ⲛ̄ⲛⲟⲩⲧⲉ ⲡⲉϣⲡⲏⲣⲉ ⲉⲕϩⲁⲣⲉϩ ⲧⲉ//
ⲕϫⲓⲁⲑⲏⲕⲏ ⲙⲛ ⲡⲉⲕⲛⲁⲛ̄ⲛ ⲉⲧⲙⲉⲙ//
ⲙⲟⲕ · ⲁⲩⲱ ⲛⲉⲧ ϩⲁⲣⲉϩⲉ̀ ⲛⲉⲕⲉⲛ//
ⲧⲟⲗⲏ.

prophetam : ſeptuaginta anni ad complendam devaſtationem Hieroſolymarum.

3. Et dedi faciem meam ad Dominum Deum, ut quaererem orationem & ſupplicationem in ieiuniis & cinere.

4. Oravi ad Dominum Deum meum, & confeſſus ſum, dicens : Domine meus, magne Deus, qui mirabilis es, cuſtodis faedus tuum cum illis qui diligunt te, & qui cuſtodiunt praeceptum tuum.

5. Ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ· ⲁⲛϭⲓⲛϫⲟⲛⲥ· ⲁ//
ⲛⲉⲣⲁⲥⲉⲃⲏⲥ· ⲁⲛϩⲉⲛⲉⲛ ⲉⲃⲟⲗ· ⲁⲛ//
ⲣⲓⲕⲓ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲛⲛⲉⲕⲉⲛⲧⲟⲗⲏ· ⲛⲉⲙ
ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲛⲉⲕϩⲁⲡ ⲙ̀ⲙⲏⲓ.

6. Ⲙⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲉⲙ ⲛ̀ⲥⲁ ⲛⲉⲕⲉ//
ⲃⲓⲁⲓⲕ ⲙⲡ́ⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ ⲛⲏⲉⲧⲁⲩ//
ⲥⲁϫⲓ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲉⲑⲟⲩⲁⲁⲃ ⲛⲉⲙ
ⲛⲉⲛⲟⲩⲣⲱⲟⲩ. ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛⲁⲣⲭⲱⲛ. ⲛⲉⲙ
ⲛⲉⲛⲓⲟϯ. ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲗⲁⲟⲥ ⲧⲏⲣϥ ⲛⲧ//
ⲉⲡⲕⲁϩⲓ.

7. ϯⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲛⲁⲕ ⲡⲟ̄ⲥ̄. ⲟⲩⲟϩ
ⲁⲛⲟⲛ ⲡϣⲓⲡⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲛϩⲟ ⲙⲫⲣⲏϯ
ⲙⲡⲁⲓⲉ̀ϩⲟⲟⲩ ⲫⲣⲱⲙⲓ ⲛ̀Ⲓⲟⲩⲇⲁ·
ⲛⲉⲙ ⲛⲏⲉⲧϣⲟⲡ ϧⲉⲛ Ⲓⲉⲣⲟⲩⲥⲁⲗⲏⲙ

5. Peccavimus, iniuſte egimus, impie fecimus, diſceſſimus, declinavimus, a mandatis tuis, & a iudiciis tuis iuſtis.

6. Non audivimus ſervos tuos Prophetas, qui locuti ſunt in nomine tuo ſancto ad reges noſtros, & principes noſtros, & patres noſtros, & populum univerſae terrae.

7. Iuſtitia eſt tibi, Domine, & nobis confuſio faciei, veluti haec dies viro Iudae, & illis, qui habitat in Hiero-

5. Ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲉ ⲁⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ. ⲁ//
ⲛⲁⲛⲟⲙⲉⲓ· ⲁⲛⲥⲁϩⲱⲱⲛ̀ ⲉⲃⲟⲗ ⲛⲛⲉⲕ
ⲉⲛⲧⲟⲗⲏ ⲁⲩⲱ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛⲉⲕϩⲁⲡ.

6. Ⲙⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲙ̀ ⲛ̀ⲥⲁ ⲛⲉⲕϩⲙ̀//
ϩⲁⲗ ⲛⲉⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ ⲛⲁⲓ ⲛⲧⲁⲩϣⲁ//
ϫⲉ· ϩⲙ̀ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲛⲁϩⲣⲉ ⲛⲉⲛⲉⲣⲱⲟⲩ
ⲙ̀ⲛ ⲛⲉⲛⲁⲣⲭⲱⲛ ⲙ̀ⲛ ⲛⲉⲛⲉⲓⲣⲧⲉ. ⲁⲩⲱ
ⲛⲁϩⲣ ⲙⲡⲗⲁⲟⲥ ⲧⲏⲣϥ ⲙⲡⲕⲁϩ.

7. Ⲧⲇⲓⲕⲁⲓⲟⲥⲩⲛⲏ ⲉⲥϣⲟⲟⲡ ⲛ̀ⲛⲁⲕ
ⲛ̀ϫⲟⲉ̄ⲓ̄ⲥ. ⲁⲩⲱ ⲡϣⲓⲡⲉ ⲙ̀ⲡϩⲟ ⲉϥ//
ϣⲟⲟⲡ ⲛⲁⲛ ⲛⲑⲉⲙⲡⲟⲟⲩ ⲛ̀ϩⲟⲟⲩ ⲙ̀//
ⲡⲣⲱⲙⲉ ⲛⲓⲟⲩⲇⲁ. ⲙ̀ⲛ ⲛⲉⲧⲟⲩⲏϩ

5. Peccavimus, iniuſte egimus, impie fecimus, nos quoque dereliquimus praeceptum tuum & iudicium tuum.

6. Non audivimus ſervos tuos Prophetas, qui locuti ſunt in nomine tuo ad reges noſtros, & principes noſtros, & patres noſtros, & ad populum univerſae terrae.

7. Iuſtitia eſt tibi Domine, & confuſio faciei eſt nobis, veluti haec dies viro Iudae, & illi qui habitat in-

ⲡⲒⲥⲣⲁⲏⲗ ⲧⲏⲣϥ· ⲛⲏⲉⲧϧⲉⲛⲧ ⲛⲉⲙ
ⲛⲏⲉⲑⲟⲩⲏⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲧⲏⲣϥ
ⲡⲓⲙⲁ ⲉ̀ⲧ ⲁⲕϫⲟⲣⲟⲩ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲣⲟϥ
ϧⲉⲛⲧ ⲟⲩⲙⲉⲧⲁⲧⲥⲱⲧⲉⲙ ⲙ̀ⲙⲟⲥ
ⲛ̀ϧⲏⲧⲕ ⲡⲟ̅ⲥ̅ .

8. Ⲡⲓϣⲓⲡⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲛϩⲟ ⲁⲛⲟⲛ. ⲛⲉⲙ
ⲛⲉⲛⲟⲩⲣⲱⲟⲩ . ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛ̀ⲁⲣ ⲭⲱⲛ :
ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛⲓⲟϯ ϧⲁⲛⲏⲉⲧ ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ
ⲁⲛⲟⲛ.

9. Ⲛⲓⲙⲉⲧϣⲉⲛϩⲏⲧ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲭⲱ
ⲉⲃⲟⲗ ⲛⲁ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⲡⲉ :
ϫⲉ ⲟⲩⲏⲓ ⲁⲛϩⲉⲛⲉⲛ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟⲕ
ⲡⲟ̅ⲥ̅.

ſolymis, in Iſraele toto, qui prope & qui diſtantes ſunt in terra univerſa, ubi diſperſiſti eum in inobedientia ſua contra te Domine.

8. Confuſio faciei nobis, & regibus noſtris, & principibus noſtris, qui peccavimus tibi.

9. Miſerationes & propitiatio Dominus Deus noſter eſt, quoniam diſceſſimus a te, Domine.

Digitized by Google

ϩⲛ̄ ⲑⲓⲗⲏ̄ⲙ ⲙⲛ̄ ⲡⲓⲏ̄ⲗ ⲧⲏⲣϥ . ⲛⲉⲧ//
ϩⲏⲛ ⲉ̀ϩⲟⲩⲛ ⲙ̀ⲛ ⲛⲉⲧⲉ ⲙⲡⲟⲩ ⲉ̀ϩⲣⲁⲓ
ϩⲙ ⲡⲕⲁϩ ⲧⲏⲣϥ ⲛ̀ⲧⲁⲕ ϫⲟⲟⲣ ⲟⲩ
ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̄ϩⲏⲧϥ . ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̄ ⲧⲉⲩ ⲙ̀ⲛ
ⲧ ⲁⲧⲥⲱⲧⲙ ⲛ̀ⲧⲁⲩⲁⲁⲥ ⲛ̄ϩⲏⲧⲕ
ⲡ̄ϫⲟⲉⲓⲥ .

8. Ⲡϣⲓⲡⲉ ⲙⲡϩⲟ ⲉϥϣⲟⲟⲡ ⲛⲁⲛ
ⲙ̀ⲛ ⲛⲉⲛⲉⲣⲱⲟⲩ . ⲁⲩⲱ ⲛ̀ⲛⲁⲣⲭⲱⲛ
ⲙⲛ ⲛⲉⲛⲉⲓⲟⲧⲉ ⲛⲁⲓ ⲛ̀ⲧⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲉ .

9. Ⲙⲙⲛ̄ⲧϣⲁⲛϩⲧⲏϥ ⲙ̀ⲛⲛ ⲕⲱ
ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲩϣⲟⲟⲡ ⲛⲁⲕ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲉⲛ//
ⲛⲟⲩⲧⲉ . ϫⲉ ⲁⲛⲥⲁϩⲱⲱⲛ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ//
ⲙⲟⲕ .

Hieroſolymis, & Iſraeli univerſo; qui prope ſunt intus, & qui diſtantes ſunt extra, in terra univerſa, in qua tu diſperſiſti eum in inobedientia ſua contra te Domine.

8. Confuſio faciei eſt nobis, & regibus noſtris, & patribus noſtris, qui peccavimus.

9. Miſerationes, & propitiatio ſunt tibi Domine Deus noſter, nam derelinquimus te.

10. Ⲙⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲉⲙ ⲛ̀ⲥⲁⲧⲥⲙⲏ
ⲙ̀Ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⲉ̀ⲙⲟϣⲓ ϧⲉⲛ ⲛⲉ//
ϥⲛⲟⲙⲟⲥ ⲛⲏⲉⲧⲁϥⲧⲏⲓⲧⲟⲩ ⲙⲡⲉ//
ⲙⲑⲟ ϧⲁ ⲛⲉⲛϫⲓϫ ⲛ̀ⲛⲉϥⲉⲃⲓⲁⲓⲕ
ⲛⲓⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ.

11. Ⲁ— ⲡⲓⲥⲣⲁⲏⲗ ⲧⲏⲣϥ
ⲉⲣⲡⲁⲣⲁⲃⲉⲛⲓⲛ ⲙⲡⲉⲕⲛⲟⲙⲟⲥ· ⲟⲩ//
ⲟϩ ⲁⲩⲣⲓⲕⲓ. ⲁⲩⲣⲓⲕⲓ ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛⲉ//
ⲕⲉⲛⲧⲟⲗⲏ. ⲉϥⲧⲉⲙⲥⲱⲧⲉⲙ ⲛ̀ⲥⲁ
ⲧⲉⲕⲥⲙⲏ ⲡⲟ̅ⲥ̅· ⲁϥⲓ ⲉ̀ϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲛ
ⲛϫⲉ ⲡⲓⲥⲁϩⲟⲩⲓ· ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲁⲛⲁϣ ⲉⲧ//
ⲥϧⲏⲟⲩⲧ ϩⲓⲫⲛ̀ⲟⲙⲟⲥ ⲙ̀ⲙⲱⲩⲥⲏⲥ
ⲫⲃⲱⲕ ⲙ̀ⲫϯ. ϫⲉ ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲉⲣⲟϥ.

10. Non audivimus vocem Domini Dei noſtri τȣ ambulare in lege eius, quam dedit coram facie noſtra, in manum ſervorum eius, Prophetarum.

11. Iſrael univerſus tranſgreſſus eſt legem tuam & declinavit a praeceptis tuis; ut non audiret vocem tuam Domine. venit ſuper nos maledictio & iuramentum quod ſcriptum (eſt) in lege Moſis ſervi Dei. Quoniam peccavimus contra eam legem.

Digitized by Google

10. Ⲁⲩⲱ ⲙⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲙ ⲛⲥⲁ=
ⲧⲉⲥⲙⲏ ⲙⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩⲧⲉ ⲉⲧ=
ⲣⲉ ⲛⲙⲟⲟϣ ⲉϩⲣⲁⲓ ϩⲙ̀ⲡⲉϥⲛⲟⲙⲟⲥ.
ⲛⲁⲓ ⲛⲧⲁϥⲧⲁⲁⲩ ⲙⲡⲉⲛⲙⲧⲟⲉⲃⲟⲗ
ϩⲙ̀ ⲧϭⲓϫ ⲛ̀ⲛⲉϥϩⲙ̀ϩⲁⲗ ⲛⲉⲡⲣⲟ=
ⲫⲏⲧⲏⲥ.

11 Ⲁⲩⲱ ⲡⲓ̂ⲏⲗ ⲧⲏⲣϥ ⲁϥⲡⲁ=
ⲣⲁⲃⲁⲙ ⲡⲉⲕⲛⲟⲙⲟⲥ ⲁⲩⲱ ⲁⲩⲣⲁⲕ=
ⲧⲟⲩ ⲉⲧⲙ̀ⲥⲱⲧⲙ ⲛ̂ⲥⲁ ⲧⲉⲕⲙⲏ.
ⲁϥⲉⲓ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲱⲛ ⲛϭ̄ⲓ ⲡⲥⲁϩⲟⲩ
ⲙ̀ⲛ ⲡⲁⲛⲁϣ ⲉⲧⲥ̀ⲏϩ ϩⲙ̀ ⲡⲛⲟⲙⲟⲥ
ⲙⲙⲱⲩⲥⲏⲥ ⲡϩⲙ̀ϩⲁⲗ ⲙⲡⲛⲟⲩⲧⲉ.
ϫⲉ ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲉ ⲉⲣⲟϥ.

10. Et non audivimus vocem Domini Dei noſtri, ambulare in lege, eius quam dedit coram facie noſtra in manum ſervorum eius Prophetarum.

11. Et Iſrael univerſus tranſgreſſus eſt legem tuam & diſceſſit: ut non audiret vocem tuam. Venit ſuper nos maledictio & iuramentum, quod ſcriptum (eſt) in lege Moſis ſervi Dei, nam peccavimus contra eam. (legem).

12. Ⲁϥⲧⲁϩⲟ ⲙ̀ⲡⲉϥⲥⲁϫⲓ —
ⲉⲣⲁⲧⲟⲩ ⲡⲏⲉⲧ ⲁϥⲥⲁϫⲓ ⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ
ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲛ ⲛⲉⲙ ⲉϫⲉⲛ ⲉⲛⲣⲉϥϯ-
ϩⲁⲡ. ⲛⲏⲉⲧⲁⲩϯϩⲁⲡ ⲉⲣⲟⲛ ⲉⲓⲛⲓ
ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉ̀ϫⲱⲛ ⲛ̀ϩⲁⲛⲛⲓϣϯ ⲙ̀ⲡⲉⲧ-
ϩⲱⲟⲩ ⲛⲏⲉ̀ⲧⲉ ⲙ̀ⲡⲉ — ⲟⲩⲟⲛ ϣⲱ-
ⲡⲓ ⲥⲁⲡⲉⲥⲏⲧ ⲛ̀ⲧⲫⲉ ⲧⲏⲣⲥ ⲕⲁⲧⲁ
ⲛⲏⲉⲧ ⲁⲩϣⲱⲡⲓ ϧⲉⲛ Ⲓⲉⲣⲟⲩⲥⲁ-
ⲗⲏⲙ.

13. Ⲕⲁⲧⲁⲫⲣⲏϯ ⲉⲧⲥϧⲏⲟⲩⲧ
ϩⲓⲫⲛⲟⲙⲟⲥ ⲙ̀ⲙⲱⲩⲥⲏⲥ. ⲉ̀ⲁⲩⲓ ⲉ̀ϩ-
ⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲛ ⲛϫⲉ ⲛⲁⲓⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲧⲏ-
ⲣⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲧⲱⲃϩ ⲙ̀ⲡ̀ϩⲟ
ⲙ̀ⲡ̄ⲟ̄ⲥ̄ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⲉⲧⲁⲥⲑⲟ ⲉⲃⲟⲗ

12. Conſtituit verba eius, quae locutus eſt ille ſuper nos, & ſuper iudices noſtros, qui iudicare debebant, afferre ſuper nos magnitudines mali, quae non ſunt exiſtentes infra coelum totum, ſicut ſunt in Hieroſolymis.

13. Quemadmodum ſcriptum eſt in lege Moſis: venerunt ſuper nos mala haec omnia, & non oravimus coram Domino Deo noſtro, ut converteremur

Digitized by Google

12. Ⲁⲩⲱ ⲁϥⲧⲁϩⲟ ⲉⲣⲁⲧⲟⲩ ⲛⲛⲉϥϣⲁϫⲉ ⲛⲁⲓ ⲛⲧⲁϥ ϫⲟⲟⲩ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲱⲛ ⲙⲛ ⲛⲣⲉϥϯϩⲁⲡ ⲛⲁⲓ ⲛⲧⲁⲩⲕⲣⲓⲛⲉⲙⲙⲟⲛ. ⲉⲉⲓⲛⲉ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲱⲛ ⲛ̄ϩⲉⲛⲛⲟϭ ⲙⲡⲉⲑⲟⲟⲩ. ⲛⲁⲓ̈ ⲙⲡⲟⲩϣⲱⲡⲉ ϩⲁ ⲧⲡⲉ ⲧⲏⲣⲥ ⲕⲁⲧⲁ ⲛⲉⲛⲧⲁⲩϣⲱⲡⲉ ϩⲛ̄ ⲑⲓⲗⲏⲙ.

13. Ⲕⲁⲧⲁⲑⲉ ⲉⲧⲥⲏϩ ϩⲙ ⲡⲛⲟⲙⲟⲥ Ⲙⲱⲩⲥⲏⲥ. ⲛⲉⲓⲡⲉⲑⲟⲟⲩ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲁⲩⲉⲓ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲱⲛ. ⲁⲩⲱ ⲙⲡⲉⲛⲥⲟⲡⲥ ⲙⲡⲉⲙⲧⲟ ⲛ̄ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩⲧⲉ ⲉⲧⲣⲉⲛⲕⲧⲟⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲛ̄

12. Et conſtituit illa verba eius, quae locutus eſt ipſe ſuper nos, & ſuper iudices noſtros, qui iudicabant nos; afferre ſuper nobis magnitudines mali, quae non exiſtunt infra caelum univerſum, ſicut ſunt in Hieroſolymis.

13. Quemadmodum ſcriptum eſt in lege Moſis. Mala iſta omnia venerunt ſuper nos, & non oravimus coram Domino Deo noſtro, ut recederemus a prae-

ϩⲁ ⲛⲉⲛϭⲓⲛϫⲟⲛⲥ ⲉⲡϫⲓⲛⲕⲁϯ ϧⲉⲛ
ⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲛⲓⲃⲉⲛ.

14. Ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲣⲱⲓⲥ ⲛϫⲉⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅
ⲉϫⲉⲛ ⲛⲓⲡⲉⲧϩⲱⲟⲩ ⲁϥⲉⲛⲟⲩ ⲉϩⲣⲏⲓ
ⲉϫⲱⲛ. ϫⲉ ⲟⲩⲑⲙⲏⲓ ⲡⲉ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲉ//
ⲡⲛⲟⲩϯ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉϥⲑⲁⲙⲓⲟ ⲧⲏⲣϥ
ⲉⲧⲁϥⲧⲁⲙⲓⲟϥ. ⲟⲩⲟϩ ⲙⲡⲉϥⲥⲟ//
ⲧⲉⲙ ⲛ̀ⲥⲁ ⲧⲉϥⲙⲏ.

15. ϯⲛⲟⲩ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⲛⲑⲟⲕ
ⲁⲕⲓⲛⲓ ⲙⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ ⲉⲃⲟⲗϧⲉⲛ ⲡⲓ//
ⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ⲭⲏⲙⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲕⲑⲁⲙⲓⲟ̀ ⲛⲁⲕ
ⲛⲟⲩⲣⲁⲛ ⲙⲫⲣⲏϯ ⲙⲡⲁⲓⲉϩⲟⲟⲩ.
ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲙⲓⲛ.

a praevaricationibus noſtris, ad intelligendum in iuſtitia omni.

14. Et vigilavit Dominus ſuper mala noſtra, (quae adduxit) duxit illa ſuper nos: Quonſam iuſtus eſt Dominus Deus noſter erga creaturam eius omnem, quam fecit: & non audivimus vocem eius.

15. Nunc Domine Deus noſter, tu eduxiſti populum tuum ex terra Aegypti, & feciſti tibi nomen, ſicut in die hac. peccavimus, praevaricati ſumus.

ⲛ̄ⲛⲉⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ . ⲁⲩⲱ ⲉⲙⲙⲉ ϩⲙ̄
ⲙⲉ ⲛⲓⲙ .

14. Ⲁⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩⲧⲉ ϯϩ=
ⲧⲏϥ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲧⲉⲛⲕⲁⲕⲓⲁ .
ⲁϥⲉⲛⲧⲟⲩ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲛ ⲛⲉϥϩⲃⲏⲩⲉ
ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛ̄ⲧⲁϥⲁ̄ⲁⲩ . ⲁⲩⲱ ⲙⲡⲉⲛ
ⲥⲱⲧⲙ ⲛ̄ⲥⲁ ⲧⲉϥⲥⲙⲏ .

15. Ⲧⲉⲛⲟⲩϭⲉ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩ=
ⲧⲉ ⲡⲁⲓ ⲛ̄ⲧⲁⲕ ⲉⲓⲛⲉ ⲙ̄ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ
ⲉⲃⲟⲗ ϩⲙ̄ ⲡⲕⲁϩ ⲛ̄ⲕⲏⲙⲉ ϩⲣⲁⲓ
ⲛ̄ⲟⲩ ⲓϫ ⲉⲥϫⲟⲟⲣ . ⲁⲩⲱ ⲁⲕⲉⲓⲣⲉ
ⲛⲁⲕ ⲛⲟⲩ ⲣⲁⲛ ⲛⲑⲉ ⲙⲡⲟⲟⲩ ⲛ̄ϩⲟⲟⲩ .
ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲉ ⲁⲛⲁⲛⲟⲙⲉⲓ .

varicationibus noſtris , & intelligeremus in iuſtitia omni .

14. Fecit Dominus Deus noſter vigiliam ſuper malitiam noſtram ; duxit illam (quam duxit) ſuper eius creaturam omnem , quam fecit , & non audivimus vocem eius .

15. Nunc Domine Deus noſter , qui tu eduxiſti populum tuum ex terra Aegypti per manum fortem , & feciſti tibi nomen , quemadmodnm in illa die ; peccavimus , praevaricati ſumus .

16. Ⲡⲟ͞ⲥ ϧⲉⲛ ⲡⲉⲕⲙⲉⲧⲛⲁⲏⲧ
ⲧⲏⲣⲥ ⲙⲁⲣⲉϥⲧⲁⲥⲑⲟ ⲛϫⲉⲡⲉⲕⲙ=
ⲃⲟⲛ ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲕϫⲱⲛⲧ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ
ⲡⲉⲕⲃⲁⲕⲓ Ⲓⲉⲣⲟⲩⲥⲁⲗⲏⲙ ⲡⲉⲕⲧⲱ=
ⲟⲩ ⲉⲑⲟ͞ⲩ. ϫⲉ ⲟⲩⲏⲓ ⲁⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲓ ϧⲉⲛ
ⲛⲉⲛϭⲓⲛϫⲟⲛⲥ ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛⲓⲟϯ. Ⲓⲉⲣⲟⲩ=
ⲥⲁⲗⲏⲙ ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ ⲁⲛϣⲱⲡⲓ ⲉⲩϣ=
ⲱϣ ϧⲉⲛ ⲛⲏⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲧⲕⲱϯ ⲉⲣⲟⲛ.
17. ϯⲛⲟⲩ Ⲡⲟ͞ⲥ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⲥⲱ=
ⲧⲉⲙ ⲉϯⲡⲣⲟⲥⲉⲩⲭⲏ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲉⲕⲃⲱⲕ
ⲛⲉⲙ ⲡⲉϥⲧⲱⲃϩ ⲟⲩⲟϩ ⲙⲁⲣⲉⲡⲉⲕϩⲟ
ⲉⲣⲟⲩⲱⲓⲛⲓ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉⲕⲙⲁ
ⲉⲑⲟⲩⲁⲁⲃ ⲫⲁⲓⲉⲧϣⲏϥ ⲉⲧⲃⲏⲕ
Ⲡⲟ͞ⲥ.

16. Domine,in miſericordia tua univerſa convertetur ira tua, & indignatio tua ab urbe tua Hierufalem, monte tuo ſacro : nam peccavimus in iniuſtitiis noſtris & patrum noſtrorum , Hieroſolymae populus tuus facti ſunt opprobrium in omnibus locis , (terris) qui in circuitu noſtro ſunt .

17. Nunc Domine Deus noſter audi orationem ſervi tui & deprecationem eius , & illumines faciem tuam ſuper locum tuum ſanctum , qui deſolatus eſt propter te Domine .

16. Ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̄ ⲛⲉⲕⲙ//
ⲛ̄ⲧⲛⲁ ⲧⲏⲣⲟⲩ· ⲙⲁⲣⲉϥⲕⲧⲟϥ ⲛϭⲓ
ⲡⲉⲕϭⲱⲛⲧ· ⲙⲛ ⲧⲉⲕⲟⲣⲅⲏ ⲉⲃⲟⲗ
ϩⲛ̄ ⲑⲓⲗⲏ̄ⲙ ⲡⲉⲕⲧⲟⲟⲩ ⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ:
ϫⲉ ⲛⲉⲣⲛⲟⲃⲉ ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̀ ⲛⲉⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ.
Ⲙⲛ ⲛⲁⲛⲉⲓⲟⲧⲉ. ⲑⲓⲗⲏ̄ⲙ ⲙⲛ ⲡⲉⲕⲗⲁ//
ⲟⲥ ⲁⲩϣⲱⲕⲉ ⲉⲩⲛⲟϭⲛⲉϭ ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̀
ⲛⲉⲧϩⲙ ⲡⲉⲛⲕⲱⲧⲉ ⲧⲏⲣⲟⲩ.

17. Ⲧⲉⲛⲟⲩϭⲉ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲛⲟⲩ//
ⲧⲉ. ⲥⲱⲧⲙ ⲉ̀ⲡⲉϥϣⲗⲏⲗ ⲙ̀ⲡⲉⲕϩⲙ̀
ϩⲁⲗ. ⲙⲛ ⲛⲉϥⲥⲟⲡ̄ⲥ. ⲛ̀ⲅ ⲟⲩⲱⲛϩ
ⲉ̀ⲃⲟⲗ ⲙⲡⲉⲕϩⲟ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉ̀ϫⲙ ⲡⲉⲕ//
ⲙⲁ ⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ· ⲉⲧⲟⲩϫⲁⲓⲉ. ⲉⲧ//
ⲃⲏⲏⲧⲕ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ.

16. Domine in miſericordiis tuis univerſis convertetur ira tua & indignatio tua ab Hieroſolymis, monte tuo ſacro, nam peccavimus in iniuſtitiis noſtris & patrum noſtrorum: Hieruſalem & populus tuus perſosſus (confixus) eſt opprobrium illis, qui in circuitu eius omnes.

17. Nunc Domine Deus audi orationem ſervi tui & deprecationem eius, & illumina faciem tuam ſuper locum tuum ſanctum, qui deſolatus eſt propter te, Domine Deus meus.

18. Ⲣⲓⲕⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙⲁϣϫ ⲡⲁ-
ⲛⲟⲩϯ. ⲥⲱⲧⲉⲙ. ⲁⲟⲩⲱⲛ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲃⲁⲗ.
ⲁⲛⲁⲩ ⲉ̀ⲡⲉⲛⲧⲁⲕⲟ ⲛⲉⲙ ⲧⲉⲕⲃⲁⲕⲓ.
ⲑⲁⲓ ⲉⲧ ⲁⲩⲙⲟⲩϯ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲉϩ-
ⲣⲏⲓ ⲉ̀ϫⲱⲥ· ϫⲉ ⲟⲩⲏⲓ ⲉϫⲉⲛ ⲛⲉⲛⲙⲉ-
ⲑⲙⲏⲓ ⲁⲛ ⲁⲛⲟⲛ ⲧⲉⲛⲃⲟⲣⲃⲉⲣ ⲛ̀ⲛⲉⲛ
ⲙⲉⲧϣⲉⲛϩⲏⲧ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙ̀ⲑⲟ. ⲁⲗⲗⲁ
ⲉϫⲉⲛ ⲛⲉⲕⲙⲉⲧϣⲁⲛⲑⲙⲁϩⲧ ⲛⲁⲓ
ⲉⲧ ⲟϣ ⲡⲟ̅ⲥ̅.

19. Ⲥⲱⲧⲉⲙ ⲡⲟ̅ⲥ̅. ϫⲱ ⲉⲃⲟⲗ
ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲙⲁϩⲑⲏⲕ ⲡⲟ̅ⲥ̅. ⲁⲣⲓⲟⲩⲓ. ⲙ̀ⲡⲉⲣ
ⲱⲥⲕ. ⲉⲑⲃⲏⲧⲕ ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲁⲛⲟⲩϯ.
ϫⲉ ⲁⲩⲙⲟⲩϯ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲉϩⲣⲏⲓ ϩⲓ-

18. Inclina aurem tuam, Deus meus. audi, aperi oculum tuum, vide perditionem noſtram, & urbis tuae, illius quae invocat nomen tuum ſuper eam. Nam non eſt propter Iuſtitiam noſtram (quod) nos proiicimus miſerationem noſtram coram te, ſed propter miſericordiam tuam, quae plurima eſt, Domine.

19. Audi Domine, remitte Domine, attende Domine, fac, ne moreris, propter te, Domine Deus meus,

18. Ⲣⲓⲕⲉ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙⲁ̀ⲁϣⲉ ⲛ̀ⲅ̅ ⲥⲱ=
ⲧⲉⲙ. Ⲁⲟⲩⲱⲛ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲃⲁⲗ ⲛ̀ⲅ̅ ⲛⲁ=
ⲩⲉⲡⲉⲛⲧⲁⲕⲟ. ⲙ̀ⲛ ⲡ̀ⲧⲁⲕⲟ ⲛ̀ⲧⲉⲕ=
ⲡⲟⲗⲓⲥ. ⲧⲁⲓ ⲛ̀ⲧⲁⲩ ⲉⲡⲓⲕⲁⲗⲉⲓ ⲙ=
ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉ̀ϫⲱⲥ. ϫⲉ ⲉϩⲣⲁⲓ
ⲁⲛ ⲉϫⲛ̀ ⲛⲉⲛⲇⲓⲕⲁⲓⲟⲥⲩⲛⲏ ⲁⲛⲟⲛ:
Ⲉⲛⲛⲁⲛⲟⲩϫⲉ ⲛ̀ⲛ̀ⲉⲛⲙ̀ⲛ̀ⲧϣⲉⲛⲉϩⲧⲏϥ
ⲙ̀ⲡⲉⲕⲉⲙⲧⲟ ⲉⲃⲟⲗ. ⲁⲗⲗⲁ ⲉϩⲣⲁⲓ
ⲉ̀ϫⲛ ⲛⲉⲕⲙ̀ⲛⲧϣⲛ̀ϩⲧⲏϥ ⲉⲧⲛⲁϣ=
ⲱⲟⲩ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ.

19. Ⲥⲱⲧⲙ̀ ⲉ̀ⲣⲟⲛ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ.
ⲕⲱⲛⲁⲛ ⲉⲃⲟⲗ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ· ϯϩⲧⲏⲕ
ⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲁⲣⲓ̀ ⲥⲉⲧⲃⲏⲏⲧ. ⲛ̀ⲅ̅ ⲧ=
ⲙⲱⲥⲕ ⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ. ϫⲉⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲁⲩ=

18. Inclina aurem tuam & audi, aperi oculum tuum, vide perditionem noſtram & perditionem urbis tuae quae invocat nomen tuum ſuper eam, nam non ſuper (propter) iuſtitiam noſtram effundimus miſerationem noſtram coram te (facie tua) ſed propter miſericordiam tuam quae plurima eſt, Domine.

19. Audi nos Domine, remitte Domine, attende Domine, fac propter te, ne moreris, Deus meus! Quo-

ϧⲉⲛ ⲧⲁⲓⲃⲁⲕⲓ ⲛⲉⲙ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ
ⲡⲓⲥⲣⲁⲏⲗ.

20. Ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲃⲟⲣⲃⲉⲣ ⲙ̀ⲡⲁⲛⲁⲓ
ⲙ̀ⲡⲉⲙ̀ⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲡⲁ̀ⲛⲟⲩϯ ⲉⲑⲃⲉ
ⲡⲓⲧⲱⲟⲩ ⲉⲑ̅ⲩ̅ ⲛ̀ ⲙ̀ⲡⲁⲛⲟⲩϯ.

21. Ⲉⲧⲓ ⲉⲓⲥⲁϫⲓ ϧⲉⲛ ϯⲡⲣⲟ-
ⲥⲉⲩⲭⲏ. ϩⲏⲡⲡⲉ ⲓⲥ ⲡⲓⲣⲱⲙⲓ Ⲅⲁ-
ⲃⲣⲓⲏⲗ ⲫⲏⲉⲧ ⲁⲓⲛⲁⲩ ⲉ̀ⲣⲟⲥ ϧⲉⲛ
ϯϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ϧⲉⲛ ϯⲁⲣⲭⲏ ⲉϥϩⲁ-
ⲗⲁⲓ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϭⲓ ⲛⲉⲙⲏⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ
ⲛⲟⲩⲛⲟⲩ ⲛ̀ ⲧⲉⲡⲟⲩϣⲙⲟⲩϣⲓ ⲛ̀ⲧⲉ ϩⲁ-
ⲛⲁ̀ⲣⲟⲩϩⲓ.

Quoniam invocatum eſt nomen tuum ſuper urbem hanc, & ſuper populum tuum Iſraelem.

20. Et effudi miſericordiam meam coram Domino Deo meo, pro monte ſancto Dei mei.

21. Adhuc loquebar in oratione; ecce vir Gabriel, quem vidi in viſione in principio, volans eſt, & tetigit me circa (ſicut) horam ſacrificii veſpertini.

Digitized by Google

ⲧⲁⲩⲟϥ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲛ ⲧⲉⲕⲡⲟⲗⲓⲥ
ⲁⲩⲱ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲙ ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ.

20. Ⲁⲓⲧⲉⲓ ⲇⲉ ⲉⲓϣⲁϫⲉ ⲁⲩⲱ
ⲉⲓϣⲗⲏⲗ ⲉⲓⲧⲁⲩ̂ⲟ ⲛⲛⲁⲛⲟⲃⲉ. ⲙ̀ⲛ
ⲛⲛⲟⲃⲉ ⲙⲡⲁⲗⲁⲟⲥ ⲡⲓⲏ̅ⲗ̅. ⲁⲩⲱ ⲉⲓ//
ⲛⲟⲩϫ ⲙⲡⲁⲛⲁ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲧⲟ ⲉⲃⲟⲗ
ⲙⲡϫⲟⲉⲓⲥ ⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ. ⲉⲧⲃⲉ ⲡⲧⲟ//
ⲟⲩ ⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ.

21. Ⲁⲓⲧⲉⲓ ⲉⲓϣⲁϫⲉ ϩⲣⲁⲓ ϩⲙ̀
ⲡⲁ̀ϣⲗⲏⲗ. ⲉⲓⲥ ϩⲏⲏⲧⲉ ⲉⲓ̂ⲥ ⲡⲣⲱⲙⲉ
Ⲅⲁⲃⲣⲓⲏ̅ⲗ̅ ⲡⲉⲛⲧⲁⲓⲛⲁⲩ ⲉⲣⲟϥ ϩⲛ̀
ⲑⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ⲛϣⲟⲣ̂ⲡ ⲉϥϩⲏⲗ. ⲁϥϫⲱϩ
ⲉ̀ⲣⲟⲓⲛ ⲑⲉⲙ̀ⲡⲛ̀ⲁⲩ ⲛⲧⲉⲑⲩⲥⲓⲁ ⲙ̀ⲡ//
ⲛⲁⲩ ⲛ̀ⲣⲟⲩϩⲉ.

niam nomen tuum invocatur ſuper urbem tuam, & ſuper populum tuum Iſraelem.

20. Adhuc autem loquebar, & orationem feci, & confeſſus ſum peccata populi mei Iſraelis, & proieci miſericordiam meam coram Domino Deo meo, pro monte ſancto Dei mei.

21 Adhuc loquebatur in oratione mea: ecce vir Gabriel, quem vidi in viſione in principio (prima), volans eſt: tetigit me, veluti in hora ſacrificii veſpertini.

22. Ⲁϥⲧⲟⲩⲛⲟⲥⲧ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥ-
ⲑⲣⲓⲕ ⲁ† ⲁϥⲥⲁϫⲓ ⲛⲉⲙⲏⲓ. ⲡⲉϫⲁϥ.
ϫⲉ Ⲇⲁⲛⲓⲏⲗ †ⲛⲟⲩ ⲁⲓⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲉ-
ⲑⲣⲓⲥⲁⲃⲟⲕ ⲉⲟⲩⲕⲁ†.

23. Ϧⲉⲛ †ⲁⲣⲭⲏ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲉⲕⲧⲱ-
ⲃϩ ⲁϥⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛϫⲉ ⲟⲩⲥⲁϫⲓ. ⲁⲓⲓ
ⲉⲧⲁⲙⲟⲕ ϫⲉ ⲛⲑⲟⲕ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲛⲧⲉ-
ϩⲁⲛⲉⲡⲓⲑⲩⲙⲓⲁ. ⲛⲑⲟⲕ ⲁ̀ⲣⲓⲛⲟⲓⲛ
ϧⲉⲛ ⲡⲓⲥⲁϫⲓ. ⲟⲩⲟϩ ⲕⲁ† ϧⲉⲛ
ⲡⲓϫⲓⲛⲛⲁⲩ:

24. Ⲟ ⲛ̀ⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲁⲩϣⲁⲧⲟⲩ
ⲉⲃⲟⲗ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ. ⲛⲉⲙ ⲉϫⲉⲛ
†ⲃⲁⲕⲓ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ. ⲉ̀ⲛ̀ϫⲓⲛⲧⲣⲉϥ-
ϫⲱⲕ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ϥⲛⲟⲃⲓ. ⲛⲉⲙ

22. Suſcitavit me, ut intelligerem, locutus eſt mecum, dicens: Daniel nunc veni, docere te ad intelligentiam.

23. In principio orationis tuae venit verbum. Venio oſtendere tibi, quod tu vir deſideriorum (es). tu cogita in verbo, & intellige viſionem.

24. Septuaginta hebdomades conciſae ſunt ſuper populum tuum & ſuper urbem ſanctam, ad imponendum finem iniquitati, & ad ſigillanda peccata, & ad deſtruen-

22. Ⲁϥⲧⲁⲙⲟⲓ. ⲁⲩⲱ ⲁϥϣⲁ-
ϫⲉ ⲛ̄ⲙⲙⲁⲓ ⲉϥϫⲱⲙⲙⲟⲥ. ϫⲉ Ⲇⲁ-
ⲛⲓⲏⲗ ⲧⲉⲛⲟⲩ ⲛ̄ⲧⲁⲓ ⲉⲓⲉⲃⲟⲗ ⲉⲧⲥⲁ-
ⲃⲟⲕ ⲉⲧⲙⲛ̄ ⲧⲣⲉⲙⲛ̄ϩⲏⲧ.

23. Ϩⲣⲁⲓ ϩⲛ̄ ⲧⲁⲣⲭⲏ ⲙ̄ⲡⲉⲕ-
ⲥⲟⲡⲥ̀ ⲁϥⲉⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛϭⲓ ⲡϣⲁϫⲉ:
ⲁⲛⲟⲕ ϩⲱ ⲁⲉⲓ ⲉⲧⲁⲙⲟⲕ ϫⲉ ⲛ̄ⲧⲟⲕ
ⲟⲩⲣⲱⲙⲉ ⲛϣⲟⲩⲁϣϥ. ⲁⲩⲱ ⲙⲉⲕ-
ⲙⲟⲩⲕ ϩⲣⲁⲓ ϩⲙ̄ⲡϣⲁϫⲉ ⲁⲩⲱ ⲛ̄ⲧ
ⲉⲓⲙⲉ ϩⲙ̄ ⲡ̄ϭⲱⲗⲡ̄ ⲉⲃⲟⲗ.

24. Ϣⲃⲉ ⲛ̄ϩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲁⲩⲧⲟ-
ϣⲟⲩ ⲉϫⲙ̄ ⲡⲉⲕⲗⲁⲟⲥ. Ⲁⲩⲱ ⲉϫⲛ̄
ⲧⲡⲟⲗⲓⲥ ⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ. ⲉⲧⲣⲉϥϫⲱⲕ
ⲉⲃⲟⲗ ⲛϭⲓ ⲡⲛⲟⲃⲉ. ⲁⲩⲱ ⲛϭⲉ ⲉϥ-

22. Annunciavit & locutus eſt mecum, dicens, Daniel nunc tibi veni docere te, & facere te intelligere.

23. In principio orationis tuae venit verbum. Ego quoque veni oſtendere t bi quod tu vir deſideriorum(es). & tu cogita in verbo; & ego intelligere faciam (te) revelationem.

24. Septuaginta hebdomades ſtatutae ſunt ſuper populum tuum & ſuper urbem ſanctam, ad imponendum finem iniquitati, & ad ſigillanda peccata noſtra:

ⲡϫⲓⲛ ⲉⲣⲥⲫⲁⲅⲓⲍⲓⲛ ⲛ̀ϩⲁⲛⲛⲟⲃⲓ.
ⲛⲉⲙ ⲉϥⲱϯ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛⲓ ⲁ̀ⲛⲟⲙⲓⲁ.
ⲛⲉⲙ ⲉⲡϫⲓⲛⲭⲱ ⲉⲃⲟⲗ ⲛϩⲁⲛϭⲓⲛ//
ϫⲟⲛⲥ. ⲛⲉⲙ ⲉⲡϫⲓⲛ ⲓⲛⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲇⲓⲁ//
ⲑⲏⲕⲏ ⲛ̀ⲉⲛⲉϩ. ⲛⲉⲙ ⲉⲡϫⲓⲛ ⲉⲣⲥⲫⲣⲁ//
ⲅⲓⲍⲓⲛ ⲛⲟⲩϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲡⲣⲟ//
ⲫⲏⲧⲏⲥ. ⲛⲉⲙ ⲉ̀ⲡϫⲓⲛ ⲑⲱϩⲥ ⲙ̀ⲡⲉ//
ⲑⲟⲩⲁⲃ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲏⲉⲑⲟⲩⲁⲃ.

25. Ⲟⲩⲟϩ ⲉⲕⲉⲉⲙⲓ· ⲟⲩⲟϩ ⲉⲕⲉ//
ⲕⲁϯ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡϫⲓⲛⲓ ⲉⲃⲟⲗ ⲛⲧⲉ//
ⲟⲩⲥⲁϫⲓ. ⲉ̀ⲡϫⲓⲛ ⲉⲣⲟⲩⲱ ⲛⲉⲙ ⲉⲡ//
ϫⲓⲛⲕⲱⲧ ⲛⲒⲉⲣⲟⲩⲥⲁⲗⲏⲙ ϣⲁⲡ//
ⲭⲣⲓⲥⲧⲟⲥ ⲡⲓϩⲏⲅⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲥ ⲍ ⲛ̀ⲉ//
ⲃⲇⲟⲙⲁⲥ. ⲛⲉⲙ ⲝ̅ⲃ ⲛ̀ⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ.
ⲉϥⲉⲧⲁⲥⲑⲟ ⲉϥⲉ̀ⲕⲱⲧ ⲛ̀ⲟⲩⲡⲗⲁϯⲁ

das iniuſtitia & ad expiandas violentias , & ad adducendum foedus aeternum , & ad ſigillandam viſionem & prophetam , & ad ungendum ſanctum ſanctorum.

25. Et cognoſcas & intelliges ex exitu ſermonis , ut reſpondeatur , & aedificentur Hieroſolymae, uſque ad unctum ducem ſeptem hebdomades : & ſexaginta duae

ⲣⲁⲅⲓⲍⲉ ⲛⲉⲛⲛⲟⲃⲉ. ⲉⲃⲱⲧⲉ ⲉⲃⲟⲗ
ⲛⲉⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ̀ ⲁⲩⲱ ⲉ̀ⲕⲱ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀//
ⲛϫⲓⲛⲥⲟⲛⲥ. Ⲉⲓ· ⲛⲧⲛⲧⲇⲓⲕⲁⲓⲟⲥⲩⲛⲏ
ⲛ̀ϣⲁⲉ̀ⲛⲉϩ. ⲁⲩⲱ ⲉⲥⲫⲣⲁⲅⲓⲍⲉⲛ ⲑⲟ//
ⲣⲁⲥⲓⲥ ⲙ̀ⲛ ⲟⲩ ⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ ⲉ̀ⲧⲱϩⲥ
ⲙⲡⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ ⲛ̀ⲛⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ.

25. Ⲁⲩⲱ ⲕⲛⲁⲉⲓⲙⲉ ⲛ̀ⲅ̀ⲛ̀ⲟⲓ
ϫⲓⲛⲧⲓ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡϣⲁϫⲉ ⲉⲟⲩⲱ̀ϣⲃ
ⲁⲩⲱ ⲉⲕⲱⲧ ⲛⲑⲓⲗⲏ̂ⲙ ϣⲁ ⲉϩⲣⲁⲓ
ⲉⲡϩⲩⲅⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲥ ⲡⲉⲭⲣⲓⲥⲧⲟⲥ ⲥⲁ
ϣϥⲉ ⲛ̀ϩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ. ⲁⲩⲱ ⲥⲉ̀ⲥⲛⲟ//
ⲟⲩⲥⲉ ⲛ̀ϩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ. ⲁⲩⲱ ⲛϥⲕⲟⲧϥ
ⲛ̀ⲥⲉⲕⲱⲧ ⲛⲧⲉⲡⲗⲁϯⲁ. ⲙ̀ⲛ ⲡⲥⲟⲃⲧ

deſtruere iniuſtitias noſtras, & expiare praevaricationes noſtras : adducere iuſtitiam in aeternum : & ſigillare viſionem & prophetam : ungere ſanctum ſanctorum.

25. Et cognoſcas & intelliges ab exitu verbi ad reſpondendum & aedificandum Hieroſolymas, uſque ad ducem unctum hebdomades ſeptuaginta. Et ſexaginta duae

ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲥⲟⲃⲧ. ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲉ̀ϣⲟⲩⲟ̀ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲓⲥⲏⲟⲩ.

26. Ⲉⲥⲉϣⲱⲡⲓ ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ϯⲟ̄ⲃ̄ ⲛ̀ϫⲉ ⲛⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲉϥⲉϥⲱϯ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉ ⲟⲩⲑⲱϩⲥ· ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲙⲟⲛ ϩⲁⲡ ϣⲟⲡ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ. ϯⲃⲁⲕⲓ ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ϥⲛⲁⲧⲁⲕⲱⲟⲩ. ⲛⲉⲙ ⲡⲓϩⲩⲅⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲥ ⲉⲑⲛⲏⲟⲩ. ⲟⲩⲟϩ ⲉⲩⲉ̀ϭⲉⲧϭⲱⲧⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲟⲩⲕⲁⲧⲁⲕⲗⲓⲥⲙⲟⲥ ϣⲁ ⲡϫⲱⲕ ⲛⲟⲩⲡⲟⲗⲉⲙⲟⲥ ⲉϥϣⲁϯ ⲉⲃⲟⲗ ϥⲛ̀ⲁⲑⲱϣ ⲛ̀ϩⲁⲛⲧⲁⲕⲟ.

27. Ϥⲛⲁϯϫⲟⲙ ⲛⲟⲩⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ ⲛ̀ϩⲁⲛⲙⲏϣ ⲛⲟⲩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ·

hebdomades erit reditus, ut aedificetur platea, & murus, & evacuentur tempora.

26. Erit poſt ſeptuaginta duas hebdomadas interitus Uncti (unctionis), & non erit iudicium in ea (urbe). Urbs & ſanctuarium exſcindetur & dux futurus: & concidentur in diluvio uſque ad finem belli, conſtitutum terminum devaſtationis.

27. Praevalebit foedus multitudinum hebdomade una. & in media hebdomade ceſſabunt altaria, & ſacrificia

ⲉⲧϩⲓⲃⲟⲗ ⲛⲧⲉⲛⲉⲟⲩⲟ̀ⲉⲓϣ ϣⲱⲡⲉ ⲉⲩϣⲟⲩⲉⲓⲧ.

26. Ⲙⲛ̀ ⲛ̀ⲥⲁ ⲧⲥⲉ̀ⲥⲛⲟⲟⲩⲥⲉ ⲇⲉ// ⲛϩⲉⲃⲇⲱⲙⲁⲥ. ⲥⲉⲛⲁⲃⲱⲧⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲙⲡⲧⲱϩⲥ ⲛⲧⲉ̀ⲛϩⲁⲛ ϣⲱ̀ⲡⲉ ⲛⲁ̀ϥ ⲉⲩⲡⲉⲧϣⲟⲩⲉⲓⲧ ⲁⲛ. ⲧⲡⲟⲗⲓⲥ ⲇⲉ ⲙ̀ⲛ̀ ⲡⲡⲉⲧⲟⲩⲁⲁⲃ ϥⲛⲁⲧⲁⲕⲟⲟⲩ. ⲙ̀ⲛ ⲡϩⲩⲅⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲥ ⲉⲧⲛⲏⲛ ⲛ̀ϥϣⲁ ⲁⲧⲟⲩ ϩⲙ̀ ⲟⲩⲕⲁⲧⲁⲕⲗⲩⲥⲙⲟⲥ ⲛϥ ⲕⲱⲙ̀ⲙⲟⲩ ϣⲁ ⲡϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲙⲡ// ⲡⲟⲗⲉⲙⲟⲥ. Ⲉⲧⲧⲏϣ ϩⲣⲁⲓ ϩⲙ̀ ϩⲉⲛⲧⲁⲕⲟ.

27. Ⲟⲩϩⲉⲃⲇⲱⲙⲁⲥ· ⲁⲩⲱ̀ ⲧ̀// ⲡⲁϣⲉ ⲛ̀ⲑⲉⲃⲇⲱⲙⲁⲥ · ⲛϥⲧⲁⲗϭⲟⲛ

hebdomades : & revertetur , & aedificabitur platea & murus , & evacuabuntur tempora .

26. Et poſt ſexaginta duas hebdomades exſcindetur unctus (unctio) : judicium erit illi vanum . Urbs autem & ſanctuarium exſcindetur , & dux futurus : & deficient in diluvio permanente uſque ad finem belli ſtatutum in devaſtationibus .

27. Hebdomas . Et in media hebdomade ceſſabunt altare & ſacrificium alae (templi) ex devaſtatione ,

ⲟⲩⲟϩ ϧⲉⲛ ⲧⲫⲁϣⲓ ⲛⲟⲩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ
ϥⲛⲁⲑⲣⲉ̂ ϩⲁⲛ ⲙⲁⲛⲉⲣϣⲱⲟⲩϣⲓ—
ⲕⲏⲛ. ⲛⲉⲙ ϩⲁⲛϥⲟⲩϣⲱⲟⲩϣⲓ. ⲛⲉⲙ
ⲟⲩⲱ̀ⲧⲉⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲁ ⲟⲩⲧⲁⲕⲟ. ⲟⲩⲟϩ
ϣⲁϥϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲥⲡⲟⲧⲏ.
ⲟⲩⲟϩ ϥⲛⲁⲑⲱϣ ⲉϫⲉⲛ ⲟⲩⲧⲁⲕⲟ:
ⲉϥⲉϯϫⲟⲙ ⲛ̀ⲟⲩⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ ⲛ̀ϩⲁⲛ//
ⲙⲏϣ ⲛⲟⲩⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ. ⲟⲩⲟϩ
ϧⲉⲛ ⲧⲫⲁϣⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ϯⲉⲃⲇⲟⲙⲁⲥ ⲥⲉ//
ⲛⲁⲱⲗⲓ ⲛⲟⲩϣⲟⲩϣⲱⲟⲩϣⲓ ⲛⲉⲙ ⲟ//
ⲩⲱⲧⲉⲛ ⲉⲃⲟⲗ· ⲟⲩⲟϩ ⲉϫⲉⲛ ⲡⲓⲉⲣⲫⲉⲓ
ⲟⲩⲥⲱϥ ⲛ̀ⲧⲉⲟⲩϣⲱϥ. ϣⲁ ⲡϫⲱⲕ
ⲛ̀ⲧⲉⲟⲩⲥⲏⲟⲩ ⲉϥⲉϯ ⲛ̀ⲟⲩϫⲱⲕ ⲛ̀ⲧⲉ//
ⲡⲓϫⲓⲛϣⲱϥ.

& libatio ex (propter) perditione. & uſque ad conſumationem & extinctionem: Et ſtatuetur ſuper perditionem. Et praevalebit foedus multitudinum hebdomade una. & in media hebdomade auſferetur ſacrificium & libatio, & in templo abominatio deſolationis. uſque ad plenitudinem temporis dabitur plenitudo deſolationis.

ⲛⲉⲑⲩⲥⲓⲁⲥⲧⲏⲣⲓⲟⲛ ⲙⲛ ⲧⲉⲑⲩⲥⲓⲁ·
ⲛⲧⲉⲡⲉⲡⲧⲉⲣⲩ̂ⲅⲓⲟⲛ ⲉⲃⲟⲗ ϩⲙ̀ⲡ-
ⲧⲁⲕⲟ ⲛϥⲕⲱⲙⲙⲟⲟⲩ ϣⲁ ⲉϩⲣⲁⲓ
ⲉⲩⲥⲩⲛⲧⲉⲗⲓⲁ ⲙⲡⲉϥϣⲧⲟⲣⲧⲣ̄ ⲉϩ-
ⲣⲁⲓ ⲉϫⲛ ⲟⲩⲧⲁⲕⲟ. Ⲁⲩⲱ ϥⲛⲁϯ
ⲛ̀ⲧⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ ⲛ̀ϩⲁϩ· Ⲟⲩϩⲉⲃⲇⲱ-
ⲙⲁⲥ. ⲁⲩⲱ ϩⲛ̀ ⲧⲡⲁϣⲉ ⲛⲑⲉⲃⲇⲱ-
ⲙⲁⲥ ⲥⲉⲛⲁϥⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲑⲩⲥⲓⲁ ⲙ̀ⲛ ⲡⲟ-
ⲩⲱⲧⲛ̀ ⲉ̀ⲃⲟⲗ. ⲛⲧⲉ ⲧⲃⲟⲧⲉ ⲙ̀ⲡ-
ϣⲱϥ ϣⲱⲡⲉ ϩⲓϫⲙ ⲡ̂ⲣⲡⲉ ϣⲁ ⲉϩ-
ⲣⲁⲓ ⲉⲡϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲙⲡⲉⲩⲟⲉⲓϣ. ⲛ-
ⲥⲉϯ ⲛⲟⲩⲃⲟⲧⲉ ⲙ̀ⲡϣⲱϥ.

quae permanebit uſque ad conſumationem conturbationis ſuper devaſtationem : & praevalebit foedus una hebdomade. Et in media hebdomade tranſibit ſacrificium & libatio . Abominatio interitus erit ſuper templum : uſque ad plenitudinem temporis dabitur interitus devaſtationis.

Digitized by Google

SCHOLIA.

In ſcholiis ad utrumque textum conſcribendis eam ſecutus ſum legem, ut illa ſolum paucis illuſtranda mihi ſumerem, quae aut linguae copticae novi quid incrementi afferre mihi viſa ſint, aut characteres ſiſterent, ex quibus indoles verſionum copticarum, & textuum graecorum, quos ſecutae ſint iſtae, facile perſpici queat. Novi enim, me paucis admodum hominibus, qui ſtudio coptico delectantur, atque illa omnia, quae in vocabulariis & gramatticis iam tradita ſunt, in recenti habent memoria, ſcribere. Novi quoque, me paucis abhinc menſibus antiquitatis copticae plane ignarum, variiſque praeterea ſtudiis diſtractum, linguam difficillimam haud ita callere potuiſſe, ut alios, quibus maior cum litteris copticis eſſet conſuetudo, docerem. Quam ob rem eo imprimis ſtudui, ut utrumque textum, quo accuratius fieri potuerit, exhiberem, verſiones latinas prope verbales conficerem, variantes lectiones copticas inter ſe, & cum celeberrimis tribus editionibus Danielis graecis, Theodotionis quippe vaticana & alexandrina, atque priſca LXX. ſenum interpretatione ex codice chiſiano edita, ſedulo conferrem. Omnia praeterea cum textu hebraico contuli; editionum, aldinae & complutenſis varias lectiones paſſim notavi, neque noviſſimam Danielis interpretationem graecam, quae, cum dudum in bibliotheca D. Marci Venetiis latuiſſet, a clar. Villoiſonio typis denique Argentorati 1784. una cum aliis nonnullis V. T. libris edita eſt, prorſus neglexi: Quam quidem, licet inter ſeptem antiquas Sacri Codicis verſiones graecas SS.Patribus cognitas atque laudatas haud eſſe referendam perſuaſum mihi ſit, cum tamen textum hebraicum ſumma fidelitate expreſſerit, & praeterea, cui ſit tribuenda ſaeculo, hacte-

hactenus non ſit definitum , in ſcholiis conficiendis conſulendam quoque eſſe iudicavi .

Ϯϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ⲙ̀ⲙⲁ̀ϩ I. Memph.

Ⲧⲙⲉϩⲙⲛ ⲧⲉⲛ ϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ . Sahid.

Viſio decima .

In praefationis §.VI. notatum iam eſt , utramque verſionem Danielis copticam in viſiones diſtinctam fuiſſe , quarum , ſicut in Daniele memphitico habebatur , integrum ordinem exhibet ms. in bibliotheca angelica de Urbe : ita enim ſe habet .

VISIO I. Hiſtoria Suſannae , Danieli praemiſſa .
II. Cap. Danielis , prout in editionibus habetur , primum .
III. Cap. II,
IV. Cap. III. Cui inſeruntur hymni trium puerorum in fornace ardenti,uſque ad verſ.97.
V. Cap. III. 98. verſui 31. Theodotionis reſpondens , uſque ad finem cap.VI.
VI. Cap.VII. 1. 29.
VII. Cap. V. 30. uſque ad finem cap. VI.
VIII. Cap. VII.
IX. Cap. VIII.
X. Cap. IX.
XI. Capita X. XI. XII.
XII. Continet hiſtoriam Beli .
XIII. Hiſtoria draconis , & Danielis in lacu leonum ab Habacuc propheta cibati .

Codicem alexandrinum in eaſdem prope ſectiones , ὅρασεις quoque dictas , Danielem ſuum diſtinxiſſe ſuperioribus monuimus: incipit enim ab hiſtoria Suſannae; quam ob rem caput Danielis primum ὅρασις Β.' dicitur. eandem quoque in aliis codicibus fuiſſe inſcriptionem , monent ſcholia codicis vaticani : diviſionum autem codicis alexandrini integrum ordinem , quem editio , qua uſus ſum, Lamb. Boſii habet, quo melius cum ordi-

ne

ne verſionis memphiticae conferri poſſit, notare placet. ὁρασ. Β.΄ cap.I. ὁρ. Γ.΄ cap.II. ὁρ. Δ.΄ cap.III. 1 30. ὁρ.Ε.΄ cap.III. 31. fin. cap.IV. ὁρ.΄ ϛ.΄ cap.V. 1 29. ὁρ. Ζ. cap.V. 30. fin. cap.IV. ὁρ.Η.΄ cap. VIII. ὁρ. Θ.΄ cap.VIII. ὁρ. Ι. cap.IX. ὁρ.΄ ΙΑ.΄ cap.X. XI. XII.

Sectionum in verſione ſahidica ordo, cum non niſi unicum ſervatum nobis ſit fragmentum, certo quidem definiri nequit, ex illo tamen, qui capiti nono praefigitur, titulo, = *viſio decima* = quem verſio memphitica quoque habet, probabile ſit, utramque verſionem in eaſdem ſectiones diſtinctam fuiſſe. licet enim in eccleſia aegyptiaca duae extiterint verſiones, ordinem tamen liturgicum, atque lectionum, in publico coetu recitandarum, ad quem diſtinctio in viſiones procul dubio reſpicit, in omnibus Aegypti Eccleſiis eundem fuiſſe, ex ſe patere videtur.

ⲦⲘⲈϨⲘⲎⲦⲈⲚ ϨⲞⲢⲀⲤⲒⲤ Sahid. *Viſio decima*. Vox ex memphitica dialecto illuſtranda; eſt enim ⲙⲏⲧ, ⲙⲏϯ *decem*: ex quo factum eſt ⲙⲏⲧⲉⲛ. Syllaba autem quae praecedit, ⲙⲉϩ; propoſito eſt ante res numeratas, ut ⲙ̀ⲙⲁϩ memphit. In parte ſahidica lexici Lacroſiani habetur abbreviatio ⲙⲛ̀ⲧ ⲙⲏⲧⲉⲛ.

*Verſ.*1. Conſonat uterque interpres copticus cum textu hebraico & cum editionibus Theodotionis. Attamen LXX. habet Δαρειου του Ξερξου, ex antiqua ſuppoſitione, Ahaſverum Danielis fuiſſe Aſtyagem, de quo loquitur Xenophon in Cyropaedia.

ϣⲟⲣⲡⲉ. Sahid. idem quod ϩⲟⲩⲓⲧ Memph., initium rei; numerumque uncialem indicat.

ⲡⲁⲓⲛⲧⲁϥ ⲣ̄ⲣⲣⲟ Sahid., *qui regnavit*, pro-

proprie, *qui ſe regem fecit*, primum enim ⲣ̄ abbreviatio verbi ⲉⲣ *facere* eſſe videtur.

Verſ. 2. ϧⲉⲛ ⲟⲩⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲱⲧ ⲛ̀ⲧⲉⲧⲉϥⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ, *in anno primo regni eius*, interpres memphiticus vero textum hebraicum בשנת אחת למלכו fideliter expreſſit; quae quoque in cod. alex. verſione τῶν Ο΄, & verſione veneta, ſuperioribus laudata, habentur. Verſio vero ſahidica codicis vaticani amplexa eſt lectionem, qui primas haſce voces verſum a commate ſecundo, ἐγὼ Δανιὴλ incipiens, omittit.

ϧⲉⲛ ⲡⲓϫⲱⲙ. Memph. *in libro*, ſingularem habet. Accuratius verſio ſahidica textum hebraicum expreſſit בספרים: habet enim pluralem ϩⲛ̀ ⲛϫⲱⲱⲙⲉ, *in libris*, ita quoque Graeci.

Sequentia verba verſionis memph. ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲁⲡⲓⲑⲙⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲣⲟⲙⲡⲉ, an vertenda ſint *numerorum annorum*, aut *numerum annorum*, ex ſyntaxi eorum haud conſtat; videtur tamen ſenſus & interpretatio facilior oriri, ſi cum ⲡⲓϫⲱⲙ iunguntur. ita ed. aldina. Verſio ſahid. refert verba *numerum annorum* ad verbum praecedens ⲁⲉⲓⲕ, *incellexi*. Notandum quoque eſt, textum hebraicum, ceteraſque editiones graecas heic *numerum* in ſingulari habere.

ⲫⲏⲉⲧ ⲁϥϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲁϫⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲟ̅ⲥ̅. Memph., *qui* (*liber*) *fuit ſermo Domini*; ita

ita hebr. & Theod. οἱ Ο′ vero, οτε εγενετο προςαγμα τη γη. Veneta: εις (ετεσι) ετελεσε λογος τυ οντωτυ. Sola ſahidica binas haſce voces ⲫⲏⲉⲧ ⲁϥϣⲱ-ⲡⲉ omittit, verbaque ⲙⲡϫⲁϫⲉ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ *verbum Domini*; previis, *numerum annorum*, iungit.

ⲉ̀ⲡϫⲱⲕ ⲙ̀ⲡϫⲁⲓϥ Memph. ⲉⲡϫⲱⲕ ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲡϣⲱϥ S. *ad complendum devaſtationem*, ita hebr. & Theod. Diverſam ab hiſce habet lectionem LXXvir. quae εγειρας εις αναπληρωσιν ονειδισμυ Ἰερυσ. legit; alteram porro Veneta: ὡς πληρωθειεν ταις ερημωσεσιν Ἱερυσαλημης.

*Verſ.*3. Connectit S. verſum hunc particula ⲁⲩⲱ cum antecedente ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲧⲱⲃϩ: M. Deeſt in S. οἱ Ο.′ Ἑυρειν προσευχην και δεησιν. Theod. Εζητησαι προσευχην και δεησιν; ita quoque Coptici.

Voces ſah. ⲥⲟⲡⲥ & ϭⲟⲟⲩⲛⲉ in vocabulariis haud occurrunt, neque in M. habentur voces ſoni cuiuſdam ſimilis, praeter ⲥⲱⲡⲓ *limbus veſtis*, (a quo tamen ſignificatio vocis ſahidicae derivari poteſt), & ϣⲟⲩ, ϣⲟⲩⲱⲟⲩ, ϣⲟⲩⲓⲉ, *ſiccus*, *aridus*, ex quo ϭⲟⲟⲩⲛⲉ *cinis*; melius enim convenit haec etymologia *cineri*, quam *ſacco*.

ⲟⲩ ⲥⲟⲕ M. deeſt in S. Cod. vat. omittit και σποδω, eſt vero in cod. alexandrino, quem interpres memphiticus fideliter expreſſit.

*Verſ.*4.

*Verſ.*4. ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲕⲱϯ M. deeſt in Graecis & in S.

ⲛⲟϭ S. idem quod ⲛⲓϣϯ M. *magnus*.

*Verſ.*5. Ordo verborum in utraque verſione eſt idem ac in LXXvir. Ἡμαρτομεν, ηδικησαμεν, ηνομησαμεν και απεστημεν και παρεβημεν τας εντολας σου, και τα κριματα σου. Omittunt tamen ultimum verbum סור, quod Al. Vat. & Ven. habent.

ⲁⲛⲥⲁϩⲱⲱⲛ. S. in Lexico haud occurrit: compoſita eſſe videtur vox ex praefixo *a* actionem praeteritam indicante, ⲛⲥⲁ *poſt*, & ϩⲱⲱⲛ, *nos quoque*, idemque eſt, ac ⲁⲛϩⲉⲛⲉⲛ, M. a rad. ϩⲉⲛ *diſcedere*.

Verſ.6. ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ M. in nomine tuo *ſancto*, abſque ulla auctoritate; cum in Heb.Gr.&S.non habeatur.

Veeſ 7. ⲉⲥϣⲟⲟⲡ S. additur, quaſi, iuſtitia *manet* tibi.

ⲛⲉⲧϩⲏⲛ ⲉϩⲟⲩⲛ. S. *qui prope ſunt intra*.

ⲉϩⲟⲩⲛ S. pro ⲉϧⲟⲩⲛ M. facile enim ϧ M. vertitur in ϩ S.

ⲙⲛ ⲛⲉⲧⲉ ⲙⲛⲟⲩ. S. *& qui non ſunt* (*prope*). Phraſem memphiticam ⲛⲏⲉⲑⲟⲩⲏⲟⲩ, *qui diſtantes ſunt*, circumſcribit.

ⲛϩⲏⲧⲕ ⲛⲟ̅ⲥ M. ⲛϩⲏⲧⲕ ⲡϫⲟⲉⲓⲥ S. in codicibus verſ.7., contra auctoritatem textus hebr. & ver-

& verſionum graecarum adiungitur ; quae tamen differentia ſenſui parum nocet.

ϧⲉⲛ ⲧⲟⲩⲙⲉⲧⲁⲧⲥⲱⲧⲉⲙ. M. *in inobedientia ſua*, refertur ad Iſraelem.

LXX. εν τη πλημμελεια ἡ επλημμελησαν εναντιον σου. cui Coptici propius accedunt, quam Theodotioni, qui εν αθεσια αυτων ἡ ηθητεσαν. ⲁⲛⲟⲕ pro ⲁⲛⲟⲛ ſaepe in plurali dicitur, interdum quoque in ſecunda perſona uſurpatur : praepoſitio ϧⲁ M. frequens eſt, ubi Coptus de ſe ipſo loquitur.

Verſ.9. ⲛⲟ̅ⲥ̅ M. & cod. al. in S. vero & rel. deeſt. uterque Copticus porro habet ⲥⲁⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟⲕ & ⲉⲃⲟⲗ ⲙ̀ⲙⲟⲕ *contra te* ; licet textus hebr. habeat tertiam perſonam, quem Ven. ſequitur. Theodotion. οτι απεϛημεν. LXX. cum copticis concordat, habet enim, οτι απεϛημεν απο σου.

Verſ.10. Eadem eſt Copticorum lectio, quae Hebr. & Theodot. LXX. vero habens ὡ εδωκας ενωπιον Μωση και ημων.

Verſ.11. Omittit ſahid. verba ⲁⲩⲣⲓⲕⲓ ⲥⲁ/ ⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛⲉⲕⲉⲛⲧⲟⲗⲏ a M. abſque ulla textuum tum hebraici, tum graecorum auctoritate, expreſſa.

Verſ.12. ⲕⲁⲧⲁⲛⲓⲉⲧ. ⲁⲩϣⲱⲡⲓ memph. ⲕⲁⲧⲁⲛⲉⲛⲧ ⲁⲩϣⲱⲡⲉ S. unicus codex alexandr. habet Κατὰ τα γεγραμμενα.

Verſ.13. ϩⲓⲫⲛⲟⲙⲟⲥ M. ϩⲙ̀ⲡⲛⲟⲙⲟⲥ S. omnes vertunt εν νομω praeter Septuag. quae habet ἐν διαθηκη Μωση.

ϧⲉⲛ

ϧⲉⲛ ⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲃⲉⲛ M. ⲉ̀ⲙⲙⲉⲛⲓⲙ
S. Hebr. Theod. habent ἐν ἀληθείᾳ σου, addit LXX. κύριε. Singularem habet M., pluralem vero S.

Verſ. 14. ⲁϥⲣⲱⲓⲥ Memphit. vigiliam fecit. ϯϩⲧⲏϥ S. in Lexico haud occurrit. Memphitice ϩⲑⲏϥ eſt extremitas alicuius rei, τὸ ἄκρον Luc. XVI. 24. Hebr. XI. 21. inde forte derivandum ϯϩⲧⲏϥ Sahid. excubias agere, vigilare: littera ⲁ cum qua incipit prima verſiculi vox ⲁⲡϫⲟⲉⲓⲥ, ſenſum praeteriti habens, ad ϯϩⲧⲏϥ reducenda erit.

Addit S. ⲡⲉⲛⲓⲥⲟⲩⲧⲉ, quod in M. deeſt, ut in Hebr. in cod. vat., & editione cod. veneti. Alexandrina contra haber κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

ⲉϫⲉⲛⲙⲡⲉⲧⲣⲱⲟⲛ M. *ſuper mala noſtra*. Sahid. ⲉϫⲉⲛⲧⲉⲛⲕⲁⲕⲓⲁ. vertendum videtur; *ſuper malitiam noſtram*. Verba haec omittit cod. vatic. Venetus text. Hebr. LXX. & alex. habent ἐπὶ τὴν κακίαν: non vero ſunt niſi ſinguli codices graeci, qui ſicut Copti ἡμῶν addunt.

ⲁϥⲉⲛⲟⲩ ⲉϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲛ *duxit illa ſuper nos*, vel, *quæ adduxit ſuper nos* M. ita omnes, praeter ſahidicam, quae habet, *duxit illam ſuper creaturam omnem quam fecit*, omittit deinde S. integrum comma, *nam iuſtus eſt Dominus Deus noſter*, quod ubique in Hebraicis & omnibus Graecis habetur.

ⲡⲉϥⲑⲁⲙⲓⲟ M. ⲡⲉϥϩⲃⲏⲩⲉ S. נעשיו,

ita

ita reliqui praeter τους LXX. qui επι παντα habent, כל tantum legentes.

Verſ. 15. In memphitica verſione deeſt ביד חזקה, εν χειρι κραταια, ita Theod. & Venetus, qui pronomen σε addit. Theodotionem, & textum hebr. vero ſequitur Sahid. ϩⲣⲁⲓ ⲛ̀ⲟⲩϭⲓϫ ⲉⲥϫⲟⲟⲣ *per manum fortem*.

Verſ. 16. ⲡⲉⲕⲙⲛ̀ⲧⲛⲁ S. *miſericordia tua*, idem quod ⲙⲉⲑⲛⲁⲏⲧ M. more tantum ſahidico mutilatum & abbreviationibus litterarum ſcriptum: pluralem habet ſahidica, ſingularem vero memphitica verſio.

ϭⲱⲛⲧ vox ſahidica, idem quod ϫⲱⲛⲧ, οργη memph.

ⲧⲉⲕⲑⲁⲙ deeſt in ſahidica, Hebr. & Graeci habent *& populum tuum* ירושלים ועמך.

ⲁⲩϣⲱⲕⲉ S. perfoſſus eſt: occurrit in hoc ſenſu Marc. II. 4. memph., neque alia eius ſignificatio loco huic accommodari poteſt.

Verſ. 17. Concordant verſiones cum Theodotione, & textu hebraico. Vertunt tantum מקדשך a Theodotione το αγιασμα σου redditum.

ⲡⲉⲕⲙⲁ ⲉⲑⲟⲩⲁⲁⲃ *locum tuum ſanctum*, *vel ſanctuarium*. Similiter quoque vertit Venetus. Omittunt vero omnes ultimam ⲡⲁⲛⲟⲩⲧⲉ, quod in S. eſt. Maior autem eſt differentia interpretationis τωνLXX. qui ultimam verſus partem, ita vertunt: και επιβλεψατω το προσωπον σου επι το ορος το άγιον σου το έρημον ενεκεν των δουλων σου Δεσποτα.

ⲉⲧⲟ//

ⲈⲦⲞⲚϪⲀⲒⲈ S. vox nova, cuius tamen ſenſus ex textu hebraico & verſionibus facile patet: idem enim ſignificare debet ac ⲪⲀⲒⲈⲦϢⲎϤ M. *Qui devaſtatus eſt* (a rad. ϢⲎϤ, ερημουν *deſolare*, ut Pſ. LXVIII. 25. a qua derivatur quoque ϢⲀϤ *deſolotio*, & ϢⲀϤⲈ *deſertum*.) Hae vero radices voci noſtrae nihil faciunt, neque aliam vocem memphiticam invenire potui, ex qua ſahidica haec illuſtrari queat, quam ϪⲀⲒⲰⲞⲨ *turpis*, &, ut Dan. I. 10. occurrit, σκυθρωπος *triſtis*. Inde ϪⲀⲒ vel ϪⲀⲒⲈ S. *deſolatio*, *devaſtatio*; qua de etymologia, an probabilis ſit, iudicent lectores.

*Verſ.*18. Textum hebraicum fideliter repetit verſio memphitica, תחנונינו *ſupplicationes noſtras* tantum ⲚⲚⲈⲚ ⲘⲈⲦϢⲈⲚϨⲎⲦ *miſerationem noſtram*, vertit: ultimumque ⲠⲞ̅Ⲥ̅ ab initio verſus 19. ad hunc tranſtulit.

Cod. vatic. habet τους οφθαλμους σου, & εφ ἧς επικεκληται το ονομα σου επ αυτης: habet quoque pluralem in ταις δικαιοσυναις: ultimum κυριε huic quoque verſui addit. Eaſdem habet lectiones cod. venetus, omiſſo tamen ultimo κυριε. Verſio ſeptuag. verſum hunc alium in modum claudit αλλα δια το σου ελεος κυριε συ ιλατευσον. Sahidica omittit primum ⲠⲀⲚⲞⲨⲦⲈ, addit ⲚⲘⲚⲦⲀⲔⲞ praeviis ⲚⲀⲨⲈⲚⲈⲚⲦⲀ//ⲔⲞ.

ϪⲈ

ϫⲉ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲁⲛⲉϫⲛ̀ ⲛⲉⲛⲇⲓⲕⲁⲓⲟⲥⲩ//
ⲛⲏ ⲁⲛⲟⲛ ⲉⲛⲁⲛⲟⲩϫⲉ ⲙ̀ⲙⲉⲛ ⲙ̀ⲙⲛⲧ//
ϣⲉⲛⲉϩⲧⲏϥ ⲙ̀ⲡⲉⲕⲙⲉⲧⲟ ⲉⲃⲟⲗ.

S. conſtructio verborum difficilis eſt in initio commatis: ita enim ordo naturalis eſſe debet: ϫⲉ ⲁⲛⲟⲛ ⲁⲛ ⲉϩⲣⲁⲓ ⲉϫⲱⲩ &c.

ⲉⲛⲁⲛⲟⲩϫⲉ S. vox nova, niſi illi ſimilis indicanda erit, quae in memphitica occurrit ⲛⲟϫϭ *ῥαντίζειν*, *aſpergere*, ex qua vox ⲛⲟⲩϫϭ *aſperſio* derivatur. Auctoritate R. P. Auguſtini Georgii confiſus, verbo *effundimus* uſus ſum.

Verſ. 19. Sequitur utraque verſio textum hebraicum, addit tamen in fine verſus ⲡⲓⲏ̄ⲗ, quod additamentum in Graecis ſoli LXX. habent, qui quoque verbis *τὴν πόλιν σου*, *Σιων* iungunt.

Verſ. 20. Textum hebraicum verſio ſahidica cum verſionibus graecis conſona, fideliter exprimit: *οἱ* LXX. ſoli habent *καὶ δεόμενος ἐν ταῖς προσευχαῖς*. Memphitica contra integrum primum comma verſus 20. omittit, uſque ad verba ⲟⲩⲟϩ ⲁⲓⲃⲟⲣⲃⲉⲣ. Quam vero lectionem ſecuta ſit, equidem haud diiudicaverim.

Verſ. 22. Habet ſahidica loco *τȣ* ⲁϥⲧⲟⲩⲛⲟⲓⲧ *ſuſcitavit*, ⲁϥⲧⲁⲙⲟⲓ *annunciavit*: omittit ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲑⲣⲓⲕⲁϯ, *& fecit intelligere*, addit quoque S. ⲛⲧⲁⲓ poſt ⲧⲉⲛⲟⲩ.

ⲉⲟⲩ//

ⲉⲑⲟⲩⲕⲁϯ M. *ad intelligentiam*, ⲉⲧ ⲙⲛ̀ⲧⲣⲉⲙⲛ̀ϩⲏⲧ S. *& facere te intelligere*: quae tamen diverſitas pauci admodum eſt momenti: textus hebraicus habet ויבן יודבר עמי: ita quoque Theodot. LXX. vero και προσηλθε.

*Verſ.*23. Verſiones copticæ habent ανηρ ante επιθυμιων, uti Theod. Hebr. omittit איש. LXX. vero ab Hebr. Theodot. plurimum diſcrepat; ita enim interpretatus eſt: ὅτι ελεηνος ει και διανοηθητι το προσταγμα.

ⲁⲛⲟⲕ ϩⲱ *ego quoque* ϩⲱ vel ϩⲱⲱ: S. *ego quoque*: pleonaſticum igitur eſt ⲁⲛⲟⲕ: quod tamen pronomen ubique in Copticis occurrit.

ⲙⲉⲕⲙⲟⲩⲕ S. idem quod ⲙⲟⲕⲙⲉⲕ M. λογιζεσθαι, *meditari*;

ⲁⲣⲓⲛⲟⲓⲛ M. verbum in vocabularii haud obvium, cuius tamen etymologia facile indagari poteſt: compoſitum enim eſt ex ⲉⲣ ſeu ⲁⲣⲓ facere, & ⲛⲟⲓ, S. ⲛⲟⲓⲛ cogitare, ex quo forte Graecorum νοειν & νους originem duxit.

*Verſ.*24. ϣⲃⲉ S. aliud fragm. Borgianum, pericopen lectionis a verſ. 23. exhibens, habet ϣϥⲉ: quae tamen differentia non eſt notabilis.

ⲁⲩⲧⲟϣⲟⲩ S. *ſtatutæ ſunt*: vox nova, ex memph. dialecto facile cognoſcenda: eſt enim ⲑⲱϣ (ⲛⲓ) *terminus*, ὅριον, verbumque ex iiſdem litteris compoſitum, inter alias ſignificationes plus minus differentes, eſt quoque ὁριζειν, *ſtatuere*, & διαστελλειν *diſcer-*

diſcernere; Sic habetur in Pſalmis & in liturgia S.Baſilii & vid. Scholzii Lex. Lacrozian. p.26.

Eundem textum in hoc verſiculo ſecuta eſt utraque verſio : brevior tamen & ſtrictior eſſe videtur Sahidica : omittit enim plurimas particulas copulativas.

ⲛϭⲉ ⲥⲫⲣⲁⲅⲓⲍⲉⲛ ⲛⲉⲛⲛⲟⲃⲉ S. ⲥⲫⲣⲁⲅⲓⲍⲉ formam habet nominis, praevio articulo ⲛϭⲉ, pro ⲛϭⲓ, quo S. pro ⲛϫⲉ M. utuntur: ſubintelligitur itaque aut verbum ⲉⲣ, aut ϫⲓⲛ (ⲡⲓ) M. ſeu ϣⲓⲛⲉ ſahid. ſenſum actionis vocibus quibus plerumque iungitur imponens : fragm. Borgianum habet ⲛϭⲉ ⲥⲫⲣⲁⲅⲓⲍⲉ.

ⲛϩⲁⲛⲛⲟⲃⲓ ⲛϩⲁⲛϭⲓⲛϫⲟⲛⲥ M. pluralem habent ut quoque S. Graeci vero & textus hebr. ſingulari heic utuntur.

ⲛⲉⲛⲧⲇⲓⲕⲁⲓⲟⲥⲩⲛⲏ *Iuſtitiam noſtram*, Omnes Graeci habent *δικαιοσυνην*: ad reddendum צדק Hebr. Solus interpres memphiticus ⲛⲟⲩⲇⲓⲁⲑⲏⲕⲏ habet, ſenſum metaphoricum voci hebr. tribuens. Neque addit ⲉⲛⲉⲛ *noſtram*, ut S.

ⲉⲃⲱⲧⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲛ̀ⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ, *expiare praevaricationes noſtras*: alterum fragm. Borgianum poſt verba haec habet: ⲁⲩⲱ ⲉⲧⲃⲉ ⲛ̀ⲛϫⲓⲛϭⲟⲛⲥ *& propter peccata noſtra*; quod additamentum, unde hauſtum ſit, cum neque in textu hebr. nec in Graecis habeatur, ignoro.

Theodotion parum a Copticis differt, habet enim

συν-

συνετμηθησην : cod. alexandrinus poſt λαον σου, habet Ισραηλ, & poſt πολιν την αγιαν habet σου.

Loco σφραγισαι αμαρτιας, habet σφραγισαι ορασιν ἁμαρτιας: Ultimas verſus voces ἅγιον ἁγιων Aquila ἡγιασμενον ἡγιασμενων interpretatus eſt, quaſi non ad ſanctuarium, ſed ad perſonam ſanctam, ducem futurum reſpiciens. Similem forſe interpres S. habuit opinionem, qui Ⲛ̀ⲚⲈⲦⲞⲨⲀⲀⲂ ſcripſit, quod loco ⲈⲚⲈⲚⲈ// ⲦⲞⲨⲀⲀⲂ eſſe poteſt.

Septuaginta demum interpretes in initio capitis habent ⲈⲔⲢⲒⲐⲎⲤⲀⲚ: quod cum ⲀⲨⲦⲞϢⲞⲨ S. convenit poſt την πολιν, addunt Σιων, συντελεσθηναι την ἁμαρτιαν και τας αδικιας σπανισαι (ut deficiant, rariora reddantur.) και απαλειψαι τας αδικιας, και διανοηθηναι τα ὁραματα και προφητην, και ευφραιναι ἁγιων ἁγιων.

*Verſ.*25. Ⲛ̀ⲄⲚⲞⲒ, *& intelliges*. Ⲛ̀Ⲅ coniunctio ſahidice pro ⲀⲨⲰ. ⲚⲞⲒ *cogitare*, idem verbum, de quo ad ver.23, diximus.

ϪⲒⲚⲚⲒ S. pro ⲠϪⲒⲚⲈ, ⲠⲒ enim articulus maſculinus eſſe videtur ex inſolentiori forma voci ſuffixus.

ⲤⲀ ϢϤⲈ S. ⲤⲀ Particula ante numeros ſaepe poſita.

Z Ⲛ̀ⲈⲂⲆⲞⲘⲀⲤ M. ita Textus Hebr. שבעה שבעים: Theod. & verſo Veneta: Sahid. contra habet ⲤⲀ ⲤϤⲈ Ⲛ̀ϨⲈⲂⲆⲞⲘⲀⲤ: *Septuaginta hebdomades*, ex errore forte Librarii. qui verſu 26. ſimilem quoque errorem commiſiſſe videtur. Numerum enim,

enim, in loco tanti momenti, abſque auctoritate mutare haud potuiſſet.

ⲉⲟⲩⲱϣⲃ : S. *promiſſo, reſponſio* ita ⲱϣ : *velle* Memph. ⲉⲡϫⲓⲛⲑⲣⲟⲛⲱ :

Codex venetus eaſdem quas Theodotion ſecutus eſt lectiones, praeter ultima verſus verba, quae quo proprius textui hebraico ובצוק העתים accederet, ἐν τῃ συνώσει των καιρων vertit.

Omnium autem ſingulariſſima eſt verſio LXXvir. quae in ultimis hiſce tribus verſibus longe alium textum ob oculos habuiſſe videtur, quam reliqui interpretes: ita enim verſ. 25. habet: καὶ γνώσῃ καὶ διανοηθήσῃ, καὶ εὐφρανθήσῃ καὶ εὑρήσεις προστάγματα αποκριθῆναι, καὶ οἰκοδομήσεις Ἱερουσαλὴμ πόλιν κυρίῳ.

Verſ. 26. ϯⲟⲃ M. ⲧⲥⲉⲥⲛⲟⲟⲩⲥⲉ Sahid. ex vitio ſcribae probabiliter irrepſit diverſitas haec numerorum in textum M.

ⲥⲉⲛⲁⲃⲱⲧⲉ ⲉⲃⲟⲗ Sahid. *exſcindetur*. ⲃⲱⲧⲉ S. pro ϥⲱϯ M. a rad. ϥⲱⲧⲉ ἐξολοθρεύειν. Praefixae ſunt ſyllabae ⲥⲉⲛⲁ, quarum verum ſenſum ignoro; niſi ⲥⲉ eſſet particula in verbis tertiam perſonam indicans, ⲛⲁ vero, *venire*, maiorem verbo activitatem tribueret.

ⲟⲩⲑⲱϩⲥ M. ⲙⲡⲧⲱϩⲥ S. *unctus*, S. *unctio*, utrumque enim ſignificat: praeferenda tamen videtur *unctio*, uti habet Theodotion.

ⲛⲧⲉⲡϩⲁⲡ ϣⲱⲡⲉ ⲛⲁϥ ⲉⲩⲡⲉⲧϣⲟⲩⲉⲓⲧⲁⲛ S. *& iudicium eſt illi vanum, (nullum)*;

lum) ; aliter exponit M. ⲟⲩⲟϩ ⲙⲙⲟⲛϩⲁⲡ ϣⲟⲡ ⲛ̀ϧⲣⲏⲓ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ , *& non erit iudicium in eo* : ita quoque Theodotion , και κριμα ουκ εϛιν (εϛαι) εν αυτω . Veneta verſio textum hebraicum ad litteram ſecuta eſt ואילו , ουκ εϛιν αυτω .

ⲧⲡⲟⲗⲓⲥ ⲇⲉ &c. verſiones copticae cum Theodot. conſentiunt . Venetus comma hoc cum ſequenti connectit : την πολιν δε και το άγιον φθερει λεως ἡγουμενου του ερχομενου .

ⲛϥϣⲁⲁⲧⲟⲩ S. a rad. memphit. ϣⲁⲧ, *ſecare , dividere* : idem quod ϭⲉⲧϭⲱⲧ M.

ⲛⲉⲙ ⲡⲓϩⲏⲅⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲥ M. συν τω ηγουμενω . Venetus loco עם legit עם : inde verſio λεως ἡγουμενου .

ⲉⲧⲧⲏϣ S. *conſtitutum* a rad. ⲑⲁϣ M. *ſtatuere* , τασσειν : —

Verſionem denique LXXvir. quae longe a reliquis differt , ſcholiis in hunc verſum addere lubet : και μετα ἑπτα και ἑβδομηκοντα και ἑξηκοντα δυο αποϛαθησεται χρισμα , και ουκ εϛαι , και βασιλεια εθνων φθερει την πολιν και το άγιον μετα του Χριϛου . και ἡξει ἡ συντελεια αυτου μετ' οργης , και ἑως καιρου συντελειας απο πολεμου πολεμηθησεται .

ⲛϥⲕⲱⲙⲙⲟⲩ S. vox nova , cuius nullam aliam in Lexico invenire potui analogam ; auctoritate R. P. Auguſtini Georgii hanc vocem cum antecedente verto : *in diluvio permanente* , Deeſt in Theod. & M.

Verſ.27. Omnium capitis IX. verſuum longe difficillimus . Primis iam in vocibus differunt verſiones coptica.

pticae . Primum enim comma M. in ſahid. quae tantum ſingulam vocem ⲞⲨϨⲈⲂⲆⲞⲘⲀⲤ habet, haud exprimitur . Cum M. textus hebr. Theodotion & cod. venetus conveniunt .

ϤⲚⲀⲐⲢⲈ M. *ceſſabunt* . Cod. vat. habet αρθησεται additque μου .. Cod. alexand. vero cum hebr. convenit : καταπαυσει θυσιαςηριον και θυσιαν . Venetus omittit θυσιαςηριον , quod neque in textu hebraico , neque in codice vaticano habetur . Eſt vero in utraque coptica .

ⲚⲈⲘ ⲞⲨⲰⲞⲨⲦⲈⲚ M. ומנחה , και σπονδη cod. vat. , deeſt in cod. al. & in S.

ⲚⲦⲈⲠⲦⲈⲢⲨⲄⲒⲞⲚ S. ועל כנף , cod. Alex. και εως πτερυγιον: deeſt in M. cod. ven. habet και επι το ιερον , Senſus autem quem S. expreſſit ab Hebraicis & Graecis differt : connectitur enim ⲠⲦⲈⲢⲨⲄⲒⲞⲚ cum antecedentibus nota genitivi ⲚⲦⲈ, *finis imponetur altari & ſacrificio , quae (quod) in ala templi .*

ⲈⲂⲞⲖ ϨⲈⲘ ⲠⲦⲀⲔⲞ ⲚϤⲔⲰⲘⲘⲞⲞⲨ : S. vid. ſchol. ad verſum 26.

ⲞⲨⲤⲠⲞⲦⲎ : M. vox nova : *exſtinctionem* ſignificare docuit me R.P. Aug. Georgius . Hebraicus habet שקוצים משמם : βδελυγμα ερημωσεως : lectio cod. alex. a reliquis graecis lectionibus , ut & ab hebraicis recedit, copticis tamen affinis : habet enim : και εως πτερυγιυ απο αφανισμου , [illegible] εως συντελειας και σπουδης ταξει επι αφανισμου . Hebraica verba expreſſit cod. vaticanus . και εως της συντελειας καιρων συντελεια δωθησεται επι την ερημωσεν .

ⲞⲨⲞϨ

ⲟⲩⲟϩ ϥⲛⲁⲃⲱϣ M. ⲁⲩⲱ ϥⲛⲁϯ: ſahid. lectionem codicis alexandrini ſequitur, qui principium verſus repetit : habet hic quoque ſaihd. ⲡⲟⲩⲱⲧⲛ̀ *libatio*, quam vocem in initio verſus omiſerat.

ⲛⲟⲩϫⲱⲕ M. *plenitudo*: S. habet ⲛⲟⲩⲃⲱⲧⲉ *interitus*. Finem denique brevibus hiſce ſcholiis imponet huius verſus interpretatio ſeptuagintaviralis, a reliquis admodum diverſa : και δυναςευσει ἡ διαθηκη εις πολλους, και παλιν επιςρεψει και δοικομηθησεται εις πλατος και μηκος, και κατα συντελειαν καιρων, Και μετα ἑπτα και ἑβδομηκοντα καιρους και ξβ. ετων ἑως καιρων συντελειας πολεμου, και αφαιρεθησεται ἡ ερημωσις εν τω κατισχυσαι την διαθηκην επι πολλας ἑβδομαδας. Και εν τω τελει της ἑβδομαδος αρθησεται ἡ θυσια και ἡ σπονδη, και επι τοἱερον βδελυγμα των ερημωσεων εςαι ἑως συντελειας. Και συντελεια δωθησεται επι την ερημωσιν.

FINIS.

VA1
1512629

IMPRIMATUR,

Si videbitur Revmo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

Franciſcus Xaverius Paſſari Viceſgerens.

IMPRIMATUR.

Fr. Thomas Maria Mamachius Ord. Prædicatorum, Sac. Palatii Apoſtolici Magiſter.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIC
VIII
2